National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library Bibliothèque Nationale
NOV 22 1979
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

RAHVUSVAHELINE LASTE AASTA

Nr. 85 (2624) XXVIII aastakäik — Neljapäeval, 15. novembril 1979 — Thursday, November 15, 1979 — Üksiknumbri hind 40 centi

Teheran:

USA peab tunnistama shahhi avalikult kurjategijaks

TEHERAN — Iraani revolutsiooniline nõukogu esitas Liitunud Rahvaste Organisatsiooni peasekretäri dr. Kurt Waldheimi kaudu Ühendriikidele niivõrd rasked tingimused Teheranis Ühendriikide saatkonnas vangistatud pantvangide vabastamiseks, et ameeriklastel on neid raske täita. Pantvangid on nüüd juba 11 päeva olnud terroristide vangistuses ja möödunud kolmapäeva hommikul puudusid nende vabastamiseks igasugused väljavaated.

Revolutsioonilise nõukogu esimeseks nõudmiseks on, et Ühendriigid peavad tunnistama shahhi avalikult ja selgelt kurjategijaks, teiseks tulevad shahhi nimel Ühendriikides asuvad varandused üle anda Iraani praegusele valitsusele,

kolmandaks peab rahvusvaheline komisjon, mille liikmed nimetab Iraan, saama loa Ühendriikidesse sõitmiseks ja shahhi ülekuulamiseks

ning lõpuks tuleb shahh anda Iraanis kohtu alla, kusjuures kohtuprotsessi võimaldatakse jälgida rahvusvaheliste vaatlejatel. Tingimustes ei kriipsutatud alla shahhi väljaandmist kuigi toonitati, et Iraan ei ole loobunud sellest nõudmisest.

Iraan nõudis ka Liitunud Rahvaste Organisatsiooni julgeolekunõukogu kokkukutsumist, et arutada Iraani süüdistusi, millede kohaselt Ühendriigid valmistavad ette sõda Iraani vastu.

Praeguste meeleolude kohaselt julgeolekunõukogu siiski kokku ei kutsuta ning enne oodatakse ära, millise suuna võtab pantvangide vabastamise küsimus.

New Yorgis on arstid alustanud shahhi kuklas asuva kasvaja ravimist röntgeniga. Haiglast saabunud andmete kohaselt on shahhi tervis muutunud pidevalt halvemaks, ning ta on salaja tugeva valve all toimetatud teise haiglasse.

T.E.S. Lasteaia hiljutisel mardiparaadil esines väike Leida Mae oma pisikesel kandlel. Foto: Vaba Eestlane

Miks õp. Kiivit ei tulnud?

Olev Pärnamets Eestist viibis Euroopa Kirikute konverentsil

STOKHOLM — Euroopa Kirikute Konverentsi VIII üldkogu koosolek tuli 18.—25. oktoobril kokku Chanias Kreeta saarel. EELK esindajana võttis sellest osa peapiiskop Konrad Veem. Täiskogu koosolekul oli esindatud 116 kirikut, kes olid saatnud 220 esindajat. Peale selle tulid veel külalised ja nõuandjad, nii et konverentsist võttis tegelikult osa ligi 500 inimest.

Mõned Chaniasse oodatud delegaadid jäid haiguse tõttu tulemata. Kuid kodumaal töötavalt luteri usu kiriku delegaadilt, õp. Jaan Kiivitilt, võtsid okupatsioonivõimud, nagu EELK konsistoorium Stockholmis oli saanud teada, viimasel silmapilgul väljasõiduloa ära, kuigi tal olid pass ja viisa. Kodumaa kiriku peapiiskop Edgar Hark teatas selle peale, et protestiks ka tema loobub sõitmast Chaniasse.

EELK konsistoorium teatas sellest peapiiskop Veemile Chaniasse.

Kui konverentsil sai teatavaks, mis okupeeritud Eesti delegaatidega oli juhtunud, saatis konverentsi juhtkond Eestisse telegrammi, milles öeldi, et „kõik konverentsi osavõtjad kahetsevad delegaatide ärajäämist" ja küsiti, mis on ärajäämise põhjuseks.

Okupeeritud Eestist võttis siiski esmakordselt külalisena osa sealse metodisti kiriku superintendent Olev Pärnamets.

Chania konverentsi juhatajaks oli Elsassi luteri usu kiriku esimees André Appel ja üheks abijuhatajaks Tallinna ja Eesti metropoliit Aleksiij.

Konverents kulges üldise ida ja lääne vahelise koostöö vaimus, kuigi tegelike vastuolude ja raskuste olemasolu ei olnud võimalik salata.

Kuna Euroopa Kirikute Konverentsi üldkogu tuli nüüd esimest korda kokku ortodokssel maal, oli see teistele väga õpetlik, sest kõik tähtsamad ettekanded olid ortodokssе usuteaduse alalt.

Lääne relvad Hiinale

USA kaitseministri tähtsad läbirääkimised hiinlastega

WASHINGTON — Ühendriikide valitsus paneb erilist rõhku kaitseminister Harald Browni eelolevale reisile Pekingi. mis peab selgitama, millisel määral hiinlased vajavad Ühendriikide abi oma sõjaväe relvastamiseks. Hiina on ilmselt väga mures N. Liidu agressiivse poliitika pärast Aasias, mis on võtnud eriti ähvardavad mõõtmed Hanoi ja Moskva lähedase koostöö tõttu.

Samal ajal tuleb Pekingis tõenäoliselt kõne alla ka Jaapani relvastumine, kuna majanduslikuks hiiglaseks kujunenud Jaapan on oma sõjalistelt jõududelt jäänud kääbuseks.

Jaapani relvastamiseks on Ühendriikide ja Jaapani vahel loodud tihe koostöö, mis peaks jaapani sõjajõududel tugevdamisele märgatavalt kaasa aitama.

Mõned Euroopa salaluureeksperdid on veendunud, et Hiina kavatseb uut lööki Vietnamile, kelle imperialistlikud ambitsioonid N. Liidu toetusel pidevalt kasvavad. Uus löök kulgeks läbi Laose põhjapiirkondade Vietnami keskossa.

Kui see operatsioon õnnestuks, siis oleksid hiinlastel suured jõud Hiina piirile koondatud Vietnami peajõudude selja taga.

Hiinlased on otsinud relvade ostmiseks kontakte ka inglaste ja prantslastega ning mõningate andmete kohaselt on Hiina saanud Prantsusmaalt juba tankitõrje ja õhutõrje rakette, kuid läänеriikide vaatlejad ei ole neid relvi veel näinud Hiina arsenalides.

Carter katkestas õliimpordi Iraanist

Ühendriigid tagasihoidlikud vastuabinõude rakendamisel

WASHINGTON — Ühendriikide president Carter tegi möödunud esmaspäeval korralduse, lõpetada õli importeerimine Iraanist, millega tahetakse Iraani revolutsioonilisele valitsusele survet avaldada Ühendriikide saatkonnahoones vangistuses olevate pantvangide vabastamiseks. Ühendriikide poliitikud kiidavad üldiselt presidendi otsuse heaks, kuid kuuldub ka vastuhääli, mis toonitavad, et õli impordi katkestamine ei ole kahjulik mitte Iraanile vaid Ühendriikidele.

Valitsuse ringkonnist mainitakse, et presidendi otsusega tehti Iraanis võimul olevatele fanaatikutele selgeks, et Ühendriike ei saa hirmutada õli äralõikamise ähvardusega, kuna ameeriklased on võimelised läbi saama ka ilma Iraani õlita.

Tund aega pärast presidendi teadaannet avaldas ka Iraani valitsus oma teadaande, et ta on lõpetanud õliekspordi Ühendriikidesse.

Iraani õlisaadetisi Ühendriikidesse hinnatakse 700.000 vaadile päevas, mis teeb kogusummas välja umbes 10 protsenti USA õliimpordist.

Ühendriikide võimud mainivad, et nad pöörduvad oma liitlaste poole palvega abi saamiseks praegusest raskest ajast üle saamiseks. Esialgu ei ole siiski Kanada ega Mehhiko valitsuste poole abisaamise palvega pööratud. Ühendriikides mainitakse, et Iraani valitsusele ei sünnita õliekspordi lõpetamine Ühendriikidesse majanduslikke raskusi ega tagasilööke, kuna praeguses õlikriisi ajastul võivad nad oma õli müüa igale poole.

Iraani õliimpordi lõpetamisega võeti siiski ajatollah Khomeinilt juba ette võimalused õlipoliitikaga ameeriklastele surve avaldamiseks.

Valgest Majast kinnitatakse ühtlasi, et Ühendriikide õlivarud peaksid olema talveks küllaldased ning Iraani õli äralõikamine ei peaks tooma jälle kaasa olukorda, kus bensiinijaamade ette tekivad sabad. Mexico Cityst saabunud andmetel on Mehhiko valitsus sulgenud oma saatkonnahoone Teheranis, kuna mehhiklased kardavad oma saatkonna personali julgeoleku pärast.

Õpetaja Karl Laantee Ameerika Hääle eestikeelsete saadete juhatajaks

WASHINGTON — Usaldusväärsetest allikatest saadud andmetel on Ameerika Hääle eestikeelsete saadete juhatajaks valitud õpetaja Karl Laantee, kes saabub Washingtoni oma uute ametiülesannete täitmisele Rootsist. Karl Laantee on noorema generatsiooni vaimulik, kes on tundnud elavat huvi ka poliitiliste probleemide ja meie vabadusvõitluse vastu. Ta on töötanud õpetajana Lõuna-Ameerikas, Stokholmis ja viimasel ajal Lõuna-Rootsis, kus ta oli Rootsi kiriku Lundi piiskopkonna õpetaja, peamise ülesandega teenida eestlasi usuliselt

Ameerika Hääle eestikeelsete saadete personali hulgas on valitsenud viimasel ajal märgatavaid lahkhelisid, mis nüüd uue juhataja ametisse võitmisel tõenäoliselt hääbuvad.

Afganistani punaarmee sai lüüa

NEW DELHI — Pakistanist saabunud andmetel on Afganistani mässulised suguharud saavutanud suure võidu Afganistani kommunistliku valitsuse vägede üle, kes alustasid hiljuti vene tankide ja nõuandjate toetusel suuremat ofensiivi mässajate likvideerimiseks. Mainitakse, et valitsusvastased on löönud kolm päeva kestnud võitluse järele valitsusväed põgenema ja vallutanud suured maa-alad.

Ronald Reagan kandideerib Valgesse Majja

NEW YORK — Kalifornia osariigi endine kuberner Ronald Reagan teatas ametlikult, et ta on üheks vabariiklaste partei kandidaadiks Ühendriikide presidendi kohale. Reagan mainis oma kampaania avakõnes, et Ühendriigid moodustavad suure ja tugeva maa, kuid seda maad juhitakse halvasti. Ta esitas üleskutse Ühendriikide, Kanada ja Mehhiko vahel energia uniooni moodustamiseks. Ronald Reagan on vabariiklaste partei tugevam ja populaarsem presidendikandidaat, kuid temale on suureks takistuseks Valgesse Majja pääsemisel tema vanadus — 68 eluaastat.

Kennedy ja Brown kandideerivad Valgesse Majja

WASHINGTON — Möödunud nädala lõpul kerkis Ühendriikides esiplaanile kaks uut kandidaati Valgesse Majja. Oma kandidatuuri Ühendriikide presidendi kohale seadis üles senaator Edward Kennedy ning temale järgnes Kalifornia osariigi kuberner Edmund Brown, kes samuti teatas, et ta kandideerib Ühendriikide riigipea kohale. Mõlemad poliitikud kuuluvad demokraatide parteisse ning asjatundjad arvavad, et eriti senaator Kennedyl on suured võimalused demokraatlikus parteis vajaliku toetuse saamiseks ja praeguse presidendi Carteri kõrvale tõrjumiseks. Kennedyle on siiski suureks miinuseks kümmekond aastat tagasi juhtunud õnnetus, kus Kennedy sõitis autos sillalt merre ja tema sõidukis viibinud noor naine uppus. Kennedy teatas õnnetusest politseivõimudele alles kümme tundi hiljem.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Toronto Eesti Võitlejate Ühingu VABADUSSÕJA 61-se AASTAPÄEVA tähistamise pidulik
KOOSVIIBIMINE
Toronto Eesti Majas laup., 1 dets. kell 7 õ.
VETERANIDE AUSTAMINE ◉ ETTEKANDED ◉ LOTERII
BAAR ◉ Tantsuks G. Iltali orkester
Pääse $12.— — sooja toiduga
Registreerimine kuni 28. nov.: H Kivi 466-4813, K. Tori 636-9989, A. Kala 487-2955

EESTI ABISTAMISKOMITEE
LOTERII-JÕULUMÜÜK
Toronto Eesti Majas, 958 Broadview Ave.
Pühapäeval, 2. dets. kell 12.
ANNETUSED LOTERIILE PALUTAKSE TUUA EAK KAUPLUSSE KUNI 30. NOVEMBRINI. Sissetulek läheb puhkekodu fondi.
EAK JUHATUS

TORONTO EESTI BAPTISTI KIRIK
883 Broadview Ave.
PASTOR KALJO RAIDI 25 A. AMETIJUUBELI tähistamine:
kell 11 homm. TÄNUJUMALATEENISTUS
kell 6 õ. TERVITUSTE KOOSOLEK
TEELAUD, kõneleb dr. E. MÄND USA-st, segakoor
Kõik on kutsutud!

EELTEADE
EESTI MAJA UUEAASTA VASTUVÕTU BALL
31. dets. 1979 Eesti Maja saalides
EESKAVA ◉ ÕHTUSÖÖK ◉ TANTS ◉ BAAR
Pääsmete eelmüük alates 26. nov. iga esmasp. ja neljap. õhtul kella 7—9 Eesti Maja büroos.
Teistel õhtutel tel. 282-8202

WIIRALDI FESTIVAL
1. ja 2. dets.
Hart House

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $56.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Nõutus Washingtonis

Ühendriikide saatkonnaametnike ja nende perekonnaliikmete vangistamisega ja nende pantvangideks võtmisega Ameerika saatkonnas Teheranis sattus president Carter oma valitsusega järjekordselt raske välispoliitilise dilemma ette, mis nende ridade kirjutamisel oli veel lahendamata. Iraanis pärast shahhi kukutamist võimule tulnud islami fanaatikute terroristlik valitsus, kellel ei ole pühad rahvusvahelised seadused, tavad ega eeskirjad, organiseeris noorte terroristidega, kelledele operatsiooni varjamiseks ja maskeerimiseks anti „üliõpilaste" nimetus, saatkonnahoone vallutamise ja ligemale saja pantvangi võtmise, lubades need vabastada alles siis kui Ühendriikide valitsus annab välja New Yorgi haiglas ravil viibiva Iraani endise shahhi, kes on võimul olevate fanaatikute poolt juba tagaselja surma mõistetud.

Ühendriigid keeldusid loomulikult shahhi väljaandmisest kuid valitsus ei leidnud möödunud nädalavahetusel mitu päeva kestnud kriisi lahendamiseks ühtegi abinõud, ühtegi ideed ega ühtegi võimalust. President soovitas rahval jääda kainelt ja kaalutult olukordade arengut jälgima ning välisminister Vance pidas vajalikuks rõhutada, et antud olukorras on kõige paremaks võitlusvahendiks kained ja kaalutud diplomaatilised läbirääkimised. Kiiresti arenevad sündmused aga kinnitasid samal ajal, et diplomaatiaga ega läbirääkimistega ei ole siin palju peale hakata, kuna Iraani praegune diktaator ajatollah Khomeini keeldus Ühendriikide diplomaatilise delegatsiooni vastu võtmisest ning ignoreeris täielikult ka Liitunud Rahvaste Organisatsiooni julgeolekunõukogu üksmeelset resolutsiooni, mis mõistis saatkonna personali vangistamise kategooriliselt hukka.

Tekkinud olukord näitab lähemas minevikus maailma võimsamaks riigiks peetud Ameerika Ühendriike ja selle juhte väga ähmases valguses, mis kahtlemata on uueks tagasilöögiks Ühendriikide madalale langenud rahvusvahelisele prestiižile. Dramaatilist õhkkonda suurendavad omakorda veel shahhi poolt Ühendriikidesse õppima saadetud iraani üliõpilased, kes käivad nüüd Ühendriikide politseinike kaitse all teatraalselt mööda Ühendriikide linnatänavaid ja laimavad oma plakatitega ja idamaise kisa-kära saatel õhkupaisatud hüüdlausetega seda maad, kes on andnud neile peavarju ja võtnud nad õppima oma kõrgetasemelistesse ülikoolidesse, et nad võiksid hiljem oma teadmisi kasutada kodupinnal oma rahva hüvanguks.

Kogenud vaatlejad ja Iraani olukorra tundjad ja analüüsijad on jõudnud arvamisele, et Teherani saatkonnadraamas ei ole peaprobleemiks shahhi väljanõudmine, kuna Teheranis peaks ka kõige suurematele fanaatikutele olema selge, et ameeriklased ei saa haiget meest, kellel tema võimul olles olid ameeriklastega kõige paremad vahekorrad, terroristidele ja timukatele välja anda. Saatkonna vallutamise ja pantvangide võtmise taga kummitab palju kaugem eesmärk — Iraani ja Ühendriikide vahekordade täielik ja jäägitu hävitamine ning Ühendriikide mõju ja vaatlejate Iraanist välja lülitamine.

Igaüks võib oletada ja arvata, kes nende plaanide taga seisab. See on üldtuntud tõde, et Moskva ihus juba ammu hammast shahhile ning organiseeris tema võimult tõrjumist, et sellega lülitada välja ameeriklasi kitsamas mõttes õlirikkast Iraanist ja laiemas mõttes kogu Kesk-Idast. Khomeini taoline fanaatik ja tema kaaslased on selle suure operatsiooni juures ainult naiivseteks tööriistadeks, kes aitavad venelastel Iraani sisemiselt laostada ja lõhkuda ning tema vastupanu ruineerida. Plaani esimene faas on Moskval erakorralise eduga õnnestunud ning nüüd jääb ainult oodata, millal venelastele avaneb soodne võimalus oma lööksalkadega ja organisatsiooniga maa täielikuks ülevõtmiseks ning bolsheviseerimiseks.

Ja ameeriklased? Neil ei ole enam sündmuste käigu mõjutamiseks tõenäoliselt palju ütelda. Nad mängisid oma mängu läbi perioodil, mil shahh muhameedlaste ja marksistide ühise revolutsiooniga võimult kõrvaldati ja Iraani hästi relvastatud sõjavägi hävitati ja laiali saadeti. Siis jäid nad üksköikseteks pealtvaatajateks ja jälgisid käed rüpes, kuidas neile sõbralik valitsus laiali saadeti ning valitsuse liikmed ja sõjaväejuhid salapäraste kinniste kohtuotsuste põhjal hukati.

Praegune alandav ja kõigi seaduste ja tavade vastane saatkonna personali vangistamine on ainult järgmine etapp Ühendriikide Iraanist väljalülitamise operatsioonist. Kui ameeriklased ka praegusel korral ainult sündmuste pealtvaatamisega lepivad, siis tuleb neil tuleviku paratamatult leppida kolmanda järgu jõu staatusega ja hakata juba varakult vaatama ja uurima, kuidas kasutada õli asemel seni põlatud küttematerjali — turvast.

K.A.

Vabas maailmas elavad lätlased pühitsevad aktustega ja kokkutulekutega 16. novembril Läti Vabariigi aastapäeva. Lätlased on oma ühiskondliku elu paguluses kõigis sektorites eeskujulikult organiseerinud. Pildil näeme Läti täienduskooli noori Torontos koolitöö pidulikul avaaktusel.

Foto: J. Ligers

A. Ohakas

Kurb sügis kodumaa külades ja linnades

Allpool avaldame kodumaalt saadud materjalide põhjal kirjutise Eestis praegu valitsevatest traagilistest olukordadest. Kirjutise autor on saanud kodumaalt huvitavat materjali, mida ta on kirja pannud lõikava huumoriga ja terava satiiriga.

I

Raske uskuda — aga on juba neljakümnes kurb sügis Eestimaal. Ja juba kolmkümmend sügist on eesti talud ilma peremeesteta. Taluhooned on selle ajaga hävinenud või hävitatud, lagunenud või laotatud. Mõnede linnameeste viimase aastakümne moeüritus: vanadest tallumajadest saunu üles kohendada, on ikkagi ainult pisike ja silmapaistmatu katse restaureerida endise õitsva Eestimaa uhkust ja ilu.

Veel põhjalikumalt kui hooned, aiad, tarad ja põllud, on hävitatud eesti talupoeg.

Ja talutütrest, eriti veel peretütrest, ei ole praegused leerialised noormehed enam kuulnudki. Veel leidub siin-seal maal laiali vana taluperenaisi — ja palju hõredamalt vana taluperemehe rudimente; aga nad kannavad nüüd individuaalaiapidajakolhoositalurahva nimetust ja nende tähtsus on sama lühike kui nende nimi pikk. Meie vägevad valitsejad Moskvas on hakanud viimasel ajal neile vanakestele erilist tähelepanu pööramа, kutsudes neid üles lambaid kasvatama ja lehmi lisama ja lubades neile riigimõisate ääremailt heinu ja hagu teha. Stalini lehmi (kitsi) ega küülikuid seekord kasvatama ei kutsuta, neilt tühjadelt suur saaki loota ei ole.

Aga ega see värske katse sotsialismi reeta suurt menu ei saavuta — pole ju enam põhja all, mille peale seda neo-neppi võiks ehitada. Kunagised põllumehed on hauas, kes siin, kes Siberis ja uusi talulapsi pole juba kaua enam toodetud. Vladimirilitshil oli kerge neppi teha, külakurnajad koos kurnatavatega moodustasid siis veel suure latentse jõu;

aga Leonidilitsh peab oma maaharijaid varemete vahelt ükshaaval üles otsima ja veenma neid veel kord uue pettuse ohvreiks minema — sest kroonuhärradel on praegu nälg näpus ja nüüd on nad lahked lubama; pärast võtavad kõik jälle „üldrahvaliku fondi" hulka ja teevad paremaist individuaalsuursarvlooma pidajaist uuskulakud.

Seda aga loota pole, et mõni suurfarmi agronoom, zootehnik, mehhanisaator või autojuht nüüd kitse pidama hakkaks... Nende käest seda va kroonusaaki niipaljukest ikka läbi käib, et omad näpud päris kuivaks ei jää. Aga mõni eesti kolhoosivanake peab ikka oma tosina lammast läbi suve ja kui kevadel põrsaid saab, kasvatab ehk tuleva sügiseks paar sigagi. Sellegi tühja eest on sotsialistliku põllumajanduse pankrottjuhid praegu tänulikud, eks ta ikka pisikest lisa anna Soomest ostetavale 15 miljonile lihakilole; ja kui tera liha võtta on, siis lööb Ameerikast ostetud 25 miljonit nisutonni kah kauem vastu.

Kaugel tal tulla on, aga Kambodzha nälg võib peagi sammud seada Sarmaatia lagenedikele, kunagisse Euroopa viljaaita.

Tänavune neljakümnes kurb Eesti sügis oli kuivavõitu, ilus ja parajasti pikk. Lehed seisid puis oktoobri lõpuni ja sovhoosimoonakail ning kolhoositalurahval läks korda linnast kohale kamandatud sheffide või hädaabitööjõududega koos nii vili koristada kui ka kartul võtta. Saagiarvestused tulid ikka jälle vana viisi välja — Ee Enn Ess Vee nii tonnide kui tsentneritega vene vennast kaugelt üle. Et võrdlusandmeid vähegi kenamad välja näeksid, siis loevad venelased oma viljasaagi kokku vanades tsaariaegsetes puudades, aga mitte dessatini või tiinu pealt nagu isevalitsuse päevil, vaid nendes samades hektari-arvudes, milles teisedki liidu-vabariigid arvestust peavad.

Aga mõned vene spetsialistid on teada saanud, et tsentner tähendavat 100 kilogrammi ja puud on ainult 40 naela. Saja ja nelijakümne vahel on väike vahe... See pole enam tähtiski, et ühe kilo ja ühe naela vahel on sama suur vahe. Kuidas seda asja ikka Eestis aetakse, et otra lõigatakse 40 tsentnerit hektarilt ja maaubinaid nopitakse sama suurelt põllutükilt 200—300 tsentnerit? Pensa meeste rekord on 40 puuda otra hektarilt...

Rahvas teab rääkida, et mustamullamehed otsustasid siis abinõud tarvitusele võtta, vaatama tulla ja komisjoniga asja uurida — otsuste valguses.

Üks terasem mees märganud Eesti põldudel kohe kive. Mustas mullas need paraku puuduvad! Ennäe, milles asi seisab! Hakatudki paeklibu ja killustikku Venemaale vedama — üks raskerongitäis teise järele. Esialgu veetud ühte maa- ja maailmaparanduse eksperimentaalagronoomia instituuti, selle põldudele. Katsete tulemustest pole siin mail veel kuulda olnud, aga seda on rauddteeäärsed Eestimaa elanikud küll võinud tähele panna, et paeklibuga täidetud platvormvagunid ikka veel pikkades rongides Venemaa poole veerevad...

Aga kivikomisjon ei olnud ainuke komisjon, mis ida poolt Eesti põldudele tuli. Kuna saak oli hea, siis olid ka passadnikud ehk tatari kaani maksunõudjad kohe platsis. Meie rahvas on juba muiste sellest tatari väärissõnast teinud lihtsa sõimusõna — pasatski. Meie ajaloos ju varem tatari iket pole olnud.

„Punaseid viljavoore" ja pidulikke miitinguid praegu enam ei peeta suurürituse „vilja riigile" raames — aga davai-davai käib vana viisi: Vilja Venemaale. Pasatskid nõuavad ja kui mõni ütleb lausa väljagi: „Mis jaoks teid siin üldse elada ja hingitseda lastakse suure Vene kotka tiiva all? Maksta tuleb... Nalja asi teid maha tappa, kui ei maksa! Tookord jäi pooleli, aga lõpule viime, kui tarvis!"

Makstaksegi.

Vanal stalinistil Ivannes Käbinil olevat läinud aasta tagasi kah juba süda täis, et seltsimehed rohkem tahavad, kui meil üldse ongi.

Aga lendas kah oma „esimese" koha pealt teisele, pandi lihtsaks ordenite ja aukirjade ettekandjaks. Ning aktsioon „Vilja Venemaale!" jätkub.

Käib veel kolmaski sort „komisjone" — juba Lembitu päevist tuttavad Novgorodi kaupmehed. Vahe on ainult selles, et tuua pole neil midagi, ei mett ega karusnahku, aga viia on endist viisi — ikka vilja Venemaale. Viirst Vjatsheno meeste kombed on veel aga endised iga moodi: tulevad vennalikult appi ja siis röövivad igasuguse Tarbetu tühjaks ja paljaks. Koknese vene viirstist ütleb meie ENE (Eesti Nõukogude Entsüklopeedia), et „juhtis linna kaitsmist, langes võitluses." Langevad needki — nagu Gustav Suits ilusti ütleb: kättemaksmist veel ei, kuid see tund tuleb küll ühel päeval!

40 aastat tagasi sügisel Eestimaale baseeritud ja teel lagunenud võitmatu Punaarmee tankid olid vaevalt Võrumaa maanteekraavidest välja upitatud, kui vene vend juba peale pressima hakkas, et võiks ikka Leningradile mõne rongitäie piima saata — teil ju on.

(Järgneb)

Kommentaarid

Soome viimased parlamendivalimised tõid märgatava muudatuse parlamendi koosseisus rahvaesinduse paremale nihkumise näol, kuid vaatamata sellele ei moodustanud konservatiivid Soome valitsust, vaid see ülesanne usaldati jälle sotsialistidele, kelle juht Mauno Koivisto koostas tsentrumist vasakul oleva valitsuse. Välisvaatlejad seletavad sellist valitsuse moodustamist N. Liidu suure mõjuga Soome välispoliitikale, kuid soomlased vaidlevad sellele vastu ja väidavad, et Soomel on palju kasulikum kommuniste valitsusesse tõmmata kui lasta neid opositsioonis olla ja valitsust põhjendamatult kritiseerida ja rünnata.

Möödunud märtsil korraldatud parlamendivalimistel saavutas Soome konservatiivide partei, mis ametlikult on tuntud Rahvusliku Koalitsioonipartei nime all 12 kohta rohkem kui 1975. aastal toimunud valimistel ja viis oma kohtade arvu seniselt 35-lt 47-le. Vaatamata olukorrale, et valimistel olid võidukad kodanlised parteid, kes saavutasid 113 kohta pahempoolsete parteide 87 koha vastu, jäid võimule edasi sotsialistid ja kommunistid, kes täiendasid oma valitsust Center ja Rootsi vähemusgrupi parteiga. Uues parlamendis võitsid suurematest parteidest sotsialistid 52, kommunistid 35, Center partei 35, Rootsi rahvapartei 10 ja konservatiivid 47 kohta. Oleks olnud loomulik, et valitsuse oleks moodustanud konservatiivid koos Center parteiga ja rootslastega, kuid Center partei, kelle poolehoid baseerub peamiselt põllumeestel, pidas kasulikumaks koostööd sobitada pahempoolsetega, kes lubasid parteile rohkem kohti valitsuses. Ja nii saigi Center partei uues valitsuses kuus kohta, sotsialistid viis, kommunistid kolm ja rootslased kaks kohta. Seega on valitsuse koosseis poliitilise mõõdupuuga mõõtes umbes sama, mis ta enne märtsis toimunud parlamendivalimisi.

Soomlastele ei meeldi see, kui neile pidevalt meenutatakse, et nad on N. Liidu käpa all ja peavad tantsima Kremli pilli järele. Helsingis arvatakse, et Venemaa mõju Soomes suurendatakse sihilikult eriti Lääne-Saksamaal ja seda tehakse sisepoliitilistel põhjustel. Soomlased kinnitavad, et neil ei ole tihedaid kaubanduslikke sidemeid mitte ainult N. Liiduga vaid ka Lääne-Euroopa riikidega. Soome importeerib N. Liidust peamiselt õli, kuna ligemale kaks kolmandikku Soome õliimpordist tuleb N. Liidust, mida venelased müüvad soomlastele maailmaturu hindadega. Kuid Soomes tehakse viimasel ajal suuri pingutusi oma energiavarude senisest ulatuslikumaks kasutamiseks. Soome suurema energiavaru moodustab turvas, mis katab umbes 2 prots. ulatuses praegusest energia vajadusest. Kuid kümne aasta pärast kavatsetakse nii kaugele jõuda, et turba osatähtsus Soome energiavajadustе katmisel tõuseb juba 10 protsendile.

Kahtlemata ei ole Soome olukord kerge ja tal on tulnud pärastsõja aastail balansseerida kõietantsijana ida ja lääne vahel. Kui läänemaailmas vaadatakse sageli soomlastele etteheitvalt otsa ning vihjatakse Kremli suurele mõjule Soome välis- ja sisepoliitikas, siis väikesel Soomel, kes jäeti Talvesõja ajal läänеriikide poolt saatuse hoolde, on põhjust näpuga näidata kõigile suurtele ja võimsatele läänejõududele, kellede jõupingutused kommunismi maailmavallutamise plaanide pidurdamiseks on olnud minimaalsed ja algelised.

o

Ühendriikides ja Kanadas tehakse energilisi katseid inflatsiooni pidurdamiseks, kuid praeguste väljavaadete juures ei paista kusagilt lootustandvaid kiiri äikesepilvedest tumedas taevas. Suured ja targad majandusmehed ning majanduslike arengusuundade eksperdid ja analüüsijad esitavad sageli inflatsiooni vastu võitlemiseks üksteisele vastukäivaid mõtteid ja teooriaid, milledest aja kulgedes paljud tõele ei lähene ning majandus jatkab oma tahtmise järele

(Järg lk. 3)

Veehoidla Ülemiste abistamiseks

Kõrvemaa läänepiiril Paunküla ja Ardu vahel asuv veekogu Paunküla veehoidla on 1960. aastat alates kogunud vett Ülemiste järve veetaseme reguleerimiseks. Selleks paisutati Pirita jõe ülemjooks. Veehoidla hõlmab kolme endist järve — Tudre, Suur ja Väike Seapilli järvi. Selle ulatuslikum ja kõrgeim veeseis suurvee ajal on 3,67 ruutkm. ja kuni 6,5 m sügav.

Tallinna elanikkonna pideva suurenemisega aga jäi see ligi 20 aastat tagasi rajatud veehoidla väikeseks. Viimastel aastatel on seda veelgi laiendatud ja 5. oktoobril toimuski pidulik avamine tööde lõpetamise puhul. Paunkülas on valminud uus, Eesti suurim tehisveehoidla, mis aitab tunduvalt täiendada Ülemiste järve veevarusid. Suurendatud veekogu täidab korraga kolm jõge — Pirita, Jägala ja Pärnu jõed. Uue süsteemiga vabastatavat Tallinna linn Ülemiste tujukusest põhilise joogiveereservuaarina.

Kuna Tallinn aga mitte kunagi valmis ei saa ja joogivee vajadus ikkagi suureneb, siis on tulevikus kavas hakata kogu Põhja-Eestit varustama ulatulikult Peipsi järve veega. Töötatakse välja rohkem kui 100 kilomeetri pikkuse veejuhtme soodsamad variandid.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

17. ja 18. nov. dr. J. Marley, tel. 921-7777.

24. ja 25. nov. dr. A. Mae, tel. 493-7231.

Kirjanduslik pärastlõuna Aino Kallasele

Göteborgis toimus 21. oktoobril kirjanduslik pärastlõuna, mis oli pühendatud Aino Kallase elu ja loomingu vaatlusele. Sellel teemal kõneles dr. Ivar Grünthal, Helgi Laussen ja Peeter Koger lugesid Kallase luulet ja proosat kuna muusikalises osas olid kaastegevad ooperilaulja Mikko Pulkinen Stokholmist ja pianist Hilja Saarne. Ava- ja lõppsõna ütles kava korraldaja Arvi Moor.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

ootamatute uperpallide ja häirete tekitamist.

Ühendriikides on tehtud huvitavaid kokkuvõtteid inflatsiooni kohta viimase 25 aasta kestel, mis maksavad teatud ulatuses ka Kanada kohta. Vaatluste tulemused on huvitavad kui teatud määral ka rabavad. Sealjuures on teataval määral üllatuseks, et vaatamata tohutule hindade tõusule on suuremal osal inimestel õnnestunud oma sissetulekute suurendamisega inflatsiooniga sammu pidada ja oma elustandardit säilitada. Ehkki miljonid pensionärid on saanud inflatsiooni tõttu suurte kaotuste osaliseks ja nende pensionid on kaotanud oma esialgse ostujõu, on suurem osa töölistest ja teenistujatest suutnud palkade tõusu tõttu inflatsiooniga sammu pidada — teatud aladel on palgatõusud isegi ületanud inflatsioonimäärad.

Inflatsioon annab eriti tunda igapäevase elu väljaminekutega seotud aladel. Nii mainitakse, et 25 aastat tagasi maksis haiglapäev haigele keskmiselt 15 dollarit, kuid nüüd on see paisunud 133 dollarile — juurdekasv on sensatsiooniliselt 796 protsenti. Ühendriikides oli elumaja keskmseks hinnaks 1954. aastal 12.300 dollarit, nüüd kalkuleeritakse elumaja keskmist hinda 62.400 dollarile — tõus seega üle 400 protsendi. Keskmine hüpoteegi protsent sel ajal oli 5¼, kuid nüüd tuleb arvestada 11 protsendiga. Edasi: üks nael hakkliha on hinnas neljakordistunud, kartulite hind on kolmekordistunud, bensiinihind kolmekordistunud ja kirja saatmine posti teel on nüüd viis korda kallim kui 1954. aastal. Kuid samal ajal võib mõningate artiklite juures märgata rõõmustaval kombel ka hindade langust: 19-tolline must-valge televisiooniaparaat on 17 protsenti odavam kui sel ajal, samuti on odavamad tolmuimejad, külmutuskapid, kaasaskantavad raadioaparaadid ja paljud teised artiklid. Kõige selle juures ei saa unustada ühte tähtsat tegurit — nii kallinenud kui odavaks muutunud kaupade ja artiklite kvaliteet on märgatavalt paranenud võrrelde samade kaupadega 1954. aastal.

Siis veel mõned tähelepanekud. Laenajad on elanud paremini kui laenuandjad, kuna nad on tasunud oma võlgu odavamate dollaritega. Majaomanikud on tulnud endaga paremini välja kui üürilised ning kinnisvaradesse investeerijad on olnud targemad kui aktsiate ja bondide ostjad. Eriti suurte kasude saajad on olnud majaomanikud, kellede hüpoteekide protsendid on ette kindlaks määratud. Neid protsente maksvad nad nüüd odavate dollaritega, kuna samal ajal nende majade väärtus suureneb kiiremini kui inflatsioon.

Kahtlemata on inflatsioon toonud rahvamassidesse uue mõtlemisviisi oma elu ja rahasjade korraldamisel. Kogujad ja kokkuhoidjad on saanud haledasti peksa, kuna laias kaares võlgu teinud inimesed on võidumehed. Ja see on pannud paljud endised kogujad-korjajad tõsiselt mõtlema ning oma tõekspidamisi ümberhindama.

AMI

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
Bathurst—St. Clair
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Pühapäeval, 4. nov. kogunesid Torontos Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi endised lõpetajad kooli kuuekümnenda aastapäeva tähistamiseks. Esimene rida vasakult: M. Sõrra-Kreem, Linda Karelson-Lilleorg (kooli mütsis). Silvia Lepik-Asi, Teine rida: Lydia Sild, Magda Väär-Spirka, Maria Larissa-Mägi, Viivi Jaanimägi. Kolmas rida: Õie Kärner-Kepp, Laura Kalm-Jüris, Ludmilla Taalmann-Saarniit, Talvi Jaldre, Leida Kärner-Zoobel, Leida Viikmaa-Marks, Hermine Aaman-Koppel. Neljas rida: Sigrid Valge, Helge Tooming-Tammisto, Marta Viinamäe-Sommer, Hilda Johanson-Haamer, Ellen Meret, Aili Prakso-Lüüs, Elo Sillamaa-Kärner, Armilie Pettai-Müller, Madli Eller-Konsen, Hilja Kütt-Juudas. Koosviibimisest võttis ka osa Ellen Seitam-Müürsepp, kes saabus Detroidist kohale hilinemisega.

Jõekääru suvekodu vajab abi ja toetust

Naisselts kavatseb jatkata suvekodu tegevust senistel rahvuslikel alustel

Jõekääru Laste Suvekodu tulevikupilt ei ole praegu eriti rõõmustav ja kui esilekerkinud põhilisi probleeme ei suudeta ühiselt rahuldavalt lahendada, siis võib mõne aja pärast isegi esilekerkida vajadus suvekodu tegevuse lõpetamiseks praegusel kujul nagu selgub Toronto Eesti Naisseltsi esinaise Heljo Noveku jutuajamisest „Vaba Eestlasele". Suvekodu hooldajaks ja organiseerijaks on praegu Naisselts, kellel ei ole suvekodu majandamisel ja käigushoidmisel suuri raskusi mitte ainult majanduslike probleemidega, vaid ka personaliga, kuna ei leidu lihtsalt enam kvalifitseeritud kasvatajaid ega muud personali, kellel oleks aega, tahtmist ja energiat tagasihoidliku tasu eest suvekodu teenida.

Jõekääru Laste Suvekodu tegevust mõjutavad tegelikult samad muudatused ja ümbeorienteerumised, mida meie võime näha oma ühiskonna kõigis eluavaldustes. Need elujõulised generatsioonid, kes omal ajal suvekodu talgutöödega ja oma majandusliku panusega rajasid, on nüüd avalikust elust tagasi tõmbunud ja eru läinud ning nende asemele on asunud nende järeletulejad.

Nooremad generatsioonid ei pühenda siiski sellisel määral oma aega ja raha suvekodule kui tegid nende vanemad ning sellest tingituna tekivad paratamatult lüngad, mida on raske täita.

Suvekodu tegevuse jatkamisel on üheks suuremaks mureks majandusliku külje korraldamine. Suvekodu maksud osavõtvatelt lastelt ei ole nii suured, et need kataksid kõik kulud ja võimaldaksid kasvatajatele, kes teenivad endile ülikooliraha, maksta korralikke palkasid. Sellest tingituna otsivad paljud noored, kes võiksid kasvatajatena kõne alla tulla, endile paremaid ja tasuvamaid töökohti.

Vanemad õpetajad ja kasvatajad on samal ajal arvamisel, et nad on eesti ühiskonnale juba oma panuse andnud ja tahavad suve puhkuseks, selle asemel, et pingutavast tegevusest suvekodus osa võtta.

Suuremaid majanduslikke kulusid nõuab ka hoonete korrashoid. 1978. aastal korraldas Naisselts korjanduse, millest laekus 3000 dollarit ühe tare katuse uuendamiseks. Korjanduse tesostamisel saadeti välja organisatsioonidele ja üksikisikutele ligemale 200 kirja. Vastused saabusid ainult 20-lt, peamiselt organisatsioonidelt. Naisselts on pöördunud ka Sihtkapitali poole toetuse saamiseks, kuid sealt ei ole taotluse peale vastavate summade puudumisel reageeritud. Suvekodu osavõtumaksu on raske sellisel määral tõsta, et see kataks kõik vajalikud kulud, kuna paljudele lastevanematele läheb raskeks nende maksude tasumine,

eriti nendele, kas saadavad oma lapsed kohale Ühendriikidest, mis nõuab majandusliku panust ka sõidukulude näol.

Üheks suureks raskuseks ja komplitseeritud küsimuseks suvekodu organiseeerimisel on ka keele küsimus. Suvekodu asutati selleks, et see kujuneks suvekoduks eesti lastele, kus valitseb eesti keel ja meel ning kus lapsed saavad rahvusliku kasvatuse. Paljud vanemad on oma lastele eesti keele õpetamisel üksköiksed ja nende lapsed saabuvad suvekodusse ainult inglise keelega, mis takistab eesti keeles ühtlase kasvatuse läbi viimist. Mõned neist vanematest tooitavad, et suvekodu peaks avatud olema kõigile lastele — üksköik, mis keelt nad kõnelevad — kuid see oleks kõigi nende põhimõtete hülgamine, millede alusel Jõekääru suvekodu rajati.

Jõekääru suvekodus peab jääma kehtima eesti keel ja meel ja see peab jääma kohaks, kus lauldakse eesti laule, mängitakse eesti mänge ja luuakse sõprussidemeid eesti poiste ja tüdrukutega.

Kuid nende põhimõtete juurde jäämisel vajab Toronto Eesti Naisselts abi nii personali kui ka majanduslike panuste näol. Naisseltsi juhatus ei kavatse suvekodus praegu murrangulisi uusi suundi, nagu näiteks eesti keelt mittekõnelevate laste vastuvõtmist, kuid senise tegevuse jatkamisel on vaja ühiskonnalt suuremat majandusliikku ja isiklikku panust, mida iga eesti perekond peaks andma selles teadmises, et Jõekääru suvekodu moodustab ühe tähtsa ja asendamatu osa eesti ühiskonnast ning on oluliseks teguriks eestluse säilitamisel.

Mardibasaar Läti uues kultuurikeskuses

Möödunud nädalalõpul toimus Torontos lätlaste uues Latvian-Canadian Cultural Centre ruumides mardipäeva basaar. Uus hoone näib andvat kõiki mõeldavaid võimalusi lätlastele nende kultuurielu vajadusteks, omades peale suure saali ka arvukalt kõrvalruume. Hoone asub väga heas kohas kuhu kõik suurteed viivad (Don Valley Parkway & Eglinton East).

Mardibasaaril oli palju väljapanekuid kunstist ja käsitöödest. Lätlastel on oma käsitööde organisatsioon ja selle töid oligi palju suures saalis ja kõrvalruumides. Üheks osakonnaks olid talusaadused, mis pärit läti farmerite taludest.

Basaaril oli müügil ka eestlaste töid. Kujutavkunsti alal olid müügil Maie Landra koloreeritud sulejoonistused, kus lisaks varemtuntud maopi kuuluvaile töödele oli arvukalt uusi. Samas ka tema tekstiilloomingut. Kujutavkunstilised olid ka Lana Kasaku sulemaalid, kus väga leidlikult oli kasutatud sulge kunstiloomingu materjalina. Kujutavkunstilised olid ka Eesti Kunstide Keskuse poolt väljaantud postkaardid Timmase, Kõksi ja Uessoni töödest. Keraamikat oli arvukalt Ants Elkenilt ja Marje Eerme-Uranilt. Esimesel koobaltsinise mustriga, teine aga pisinud savile lähedase koloriidi juures. Kõik eestlaste väljapanekud oli omaette grupis.

Juba avamisel oli rohkesti külastajaid, osteti loteriipileteid, maitsti läti daamide valmistatud toite, kuna eestlased imetlesid lätlaste uue kunstide keskuse toredat hoonet ja nägid silmade ees suuri võimalusi, mis seal ruumides on teostatavad.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

GM
REIN KOPPEL
CHEVROLET-OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Balti vabadusapell liberaalide konverentsil

Kolm eestlast Liberaalse Internatsionaali aastakonverentsil Ottawas

OTTAWAS, Kanadas, toimus 4.—6. oktoobrini Liberaalse Internatsionaali järjekordne aastakongress — sedapuhku esmakordselt väljaspool Euroopat. Enam kui 200 delegaadi hulgas oli tänavugi 3 eestlast: Aleksander Terras Münchenist, Epp Aruja Montrealist ja Karin Brambot Ottawast.

. Terras informeeris kongressi täiskogu 23. augustil 45-e eestlase, lätlase ja leedulase poolt Moskvas esitatud memorandumist, milles teatavasti nõutakse nn. Molotov-Ribbentrop-pakti ja selle tagajärgede jäägitut tühistamist ja Eesti, Läti ja Leedu rahvaste enesemääramisõiguse taastamist.

Eesti delegatsioon kutsus liberaale kogu maailmas üles igati toetama memorandumis esitatud nõudmisi.

Memorandumi tekst lisatakse nendele materjalidele, mida Liberaalne Internatsionaal kogub esitamiseks tuleval aastal toimuvale Madriidi konverentsile, kus tuleb uuesti arutusele, kuivõrd hästi või halvasti 1975. a. Helsingi lõppaktile allakirjutanud riigid on ellu viinud leppimusega endale võetud kohustusi.

Täiskogu pärastlõunasel lõppistungil kinnitati kõik varasematel töökoosolekutel väljatöötatud resolutsiooniettepanekud. Need olid jaotatud viide gruppi.

Viienda grupi resolutsioonid hõlmasid rahu, sõjaväelise tasakaalu ja julgeoleku küsimusi, küsjuures naelutati kinni. et Varssavi pakti maad ei ole täitnud endale Helsingi leppimustega võetud kohustusi ja rikuvad jätkuvalt Helsingi ja Belgradi lõppaktide kirjatähte ja vaimu.

Rangelt mõistab Liberaalne Internatsionaal hukka Nõukogude Liidu, Ida-Saksamaa, Tshehhoslovakkia, Jugoslaavia, Poola, Bulgaaria ja Rumeenia valitsused, kes kiusavad taga oma kodanikke sellepärast, et need nõuavad Helsingi lõppakti kõigi sätete tingimusteta elluviimist oma kodumaadel.

Ettepaneku ka Bulgaaria ja Rumeenia lisamiseks antud nimistusse tegi teiste eksiil-delegatsioonide nõusolekul Eesti delegaat Epp Aruja. See viimane resolutsioon, koos esitatud muudatuste ja täiendustega võeti kongressi täiskogu poolt vastu ühel häälel. Kuid Soome delegatsioon, kes oli teinud omapoolse — ja läbikukkunud — ettepaneku üldisemaks sõnastuseks, ei hääletanud kaasa.

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197 . Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

ARMAST

ALIDE ASMUS't

mälestavad sõbrad:

H. MÄGI
E. ZERNASK
A. VAIMEL
S. RIIVES
E. RUUSAUK
M. OSS
A. BRUNHOF
I. PAHEL
M. ALEKSIUS
L. ZOOBEL
E. ÕSSO

LAHKUS KALLIS MEMMEKE

HELENE KAUBER

Sündinud 1. veebruaril 1887 Karksis
Surnud 10. novembril 1979 Torontos

Aeg annab teised tagasi,
ei ema südant iialgi.

Sügavas leinas

lapsed HILJA ja PAUL

ARMAST SUGULAST JA HEAD SÕPRA

DINA-NADEZDA RIST'i

surnud 29. oktoobril 1979 Knoxville, Tenn. USA

mälestavad kurbuses
NADIA WALTER
W. S. WALTER
(TSCHISHEVSKY)

KALLIST

HELENE KAUBER'it

mälestavad leinas

AIDE ja MARE LOMPER

HEAD PEREKONNASÕPRA

OLEV KASTEPÕLD'u

mälestavad kurbuses

AINO ja ULLI KALLIP
LINDA ja AVO SILLA

ARMAST

HELENE KAUBER'it

mälestavad

ANTS lastega
IRA ja HARRI perekonnaga

ARMASTATUD NAABRIT GEORGIAN BAY KALDALT JA ELURÖÖMSAT ABIVALMIS SÕPRA

ALEKSEI LINNAS't

mälestavad kurbuses

perekonnad: EVERT
HÄRM
KADARIK
PALIAS
PREEM
RIST
RUHNO
SEPP
TROKE
ERICH AMOS

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad. Annetaja soovid täidetakse.

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

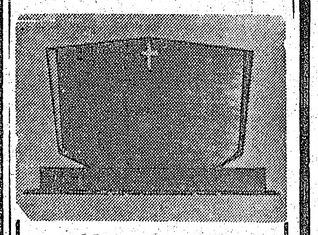

HAUAKIVID

Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206

Nigul Virro

MEIE KESKELT LAHKUNUD KAASMAALANE JA SÕBER

UNO IVASK

Surnud 8. novembril 1979 Thunder Bay's

Mälestavad

OSVALD SAAREMETS
EDGAR PÕLDSAMAA
HANS RAADIK
KALJU ÕUN
VELLO AVASALU
ARNOLD ja AGNES ERDMAN
AUGUST ja LILY KALMAR
RICHARD ja MAIU SOKK

ARMAST EESTLAST JA KAASTÖÖLIST

UNO IVASK'it

leinab kurbuses

Puhka rahus
väsinud rändaja!

LEMBIT PALUMÄE perekonnaga

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

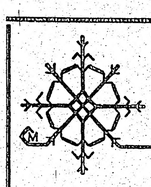

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

KIRIKUD

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. ÜSU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich.
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853.
kantseleis, telefon 921-9417.

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 18. novembril kell 1.30 p.

SURNUTE-PÜHA JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 25. novembril kell 3 p.l. armulauaga. Lahkunute mälestamine.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

Ardo Tamm rootsi teatrisse

HELSINGBORG (EPL) — Helsingborgi linnateater palkas alanud hooajaks oma ansamblisse näitlejana eestlase Ardo Tamme, kes ka varem on amatöörina esinenud samas teatris.

Kontsert-jumalateenistus evangeelses koguduses

Möödunud pühapäeval toimunud jumalateenistus Toronto Evengeelses Koguduses kujunes kirikulistele meeldivaks üllatuseks. Teadete kohaselt pidi toimuma jumalateenistus ja kõnelema koguduse karjane, kuid selle asemel leidis aset kontsert-jumalateenistus.

Eelmisel nädalal toimus Torontos, Sheraton hotellis usklik ärimeeste suurkogunemine, mis igal õhtul tõmbas kokku tuhandeid inimesi, nende hulgas ka arvukalt kaasmaalasi. Solistina esines rootsi laulja Eric Anders(Rootsis tuntud Andres Eriksson'i nime all). Laupäevasel pidulikul koosviibisel kohtas koguduse pastor Allan Laur oma lauljast sõpra ja kohe tehti uued kavad pühapäevaseks jumalateenistuseks.

Eric Anders omab oma muusikalise eelvalmistuse Kuninglikust Muusika Akadeemiast Stokholmis. Tema õpetajad soovisid teda suunata hiilgavale karjäärile ooperilauljana, kuid Eric Anders otsustas pühendada oma elu ja laulu Jumala teenimisele. Kiiresti kujunes temast üks nimekamatest vaimuliku zhanri lauljatest Rootsis. Kahe aasta eesti siirdus laulja koos oma perekonnaga Ameerikasse.

Eric Anders on ka helilooja ja laulude autor. Temalt on ilmunud seitse laulikut ja viisteist heliplaati. Kontsert-jumalateenistusel esitas ta peamiselt omaloodud laule orkestri saatel. Neid on ka tõlgitud eesti keelde ja osa neist esitas ta suure osavusega eesti keeles. Peale eesti keele oli veel laule nii inglise kui rootsi keeles. Klaveril saatis Charles Kipper.

Eric Anders sai sooja vastuvõtu eestlastelt. Tema kaunis bariton kandis laulusõnumi kuulajate südamesse. Jumalateenistusel kõneles evangelist Endel Siitam Kaliforniast.

Usuteadusliku Instituudi õpilane kiriku tööpõllul

Pühapäeval, 21. oktoobril pidas EELK Sydney Jaani koguduse jumalateenistusel esmakordselt algliturgiat ja osalise lõppliturgia Ülo Saar. Vastavalt EELK konsistooriumi korraldusele kandis ta musta ameiriietust ilma valge kaelasidemeta ja -ristita, nagu see on lubatud Usuteadusliku Instituudi I kursuse lõpetajale.

Ü. Saar lõpetas Otepää gümnaasiumi, kus selleaegne usuõpetaja ja hilisem piiskop J. O. Lauri soovitas tal usuteadust õppida. Kahjuks see ei olnud tol korral võimalik, kuid nüüd avanes tal võimalus lapsepõlvest lähedasele alale pühendada. Ta võttis osa 1978. a. Torontos peetud Usuteadusliku Instituudi I kursuse loenguist, kus lektoriteks olid üldtuntud kirikujuhid. Nüüdseks on Ü. Saar lõpetanud esimese kursuse ja alustanud teise kursusega. Ta on kaks korda Torontos käinud, on sooritanud kirjaliku eksami ja teinud seda kõike isiklikul algatusel. Ta on ise ka kandnud oma ametikuue valmistamise kulud.

Nagu Austraalia EELK praost E. Kiviste ütleb, on Sydney Jaani kogudusel põhjust rõõmu tunda, et üks nõukogu liikmeist on elavat huvi usu vastu näidanud.

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal)
221-1159

R. S. KANE
Funeral Directors

WILLOWDALE ONTARIO

Kas kompromiss või kodusõda?

LONDON — Briti välisminister lord Carrington andis Rodeesia partisanide juhtidele uue ultimaatumi nõudes neilt 48 tunni jooksul vastust Briti ettepanekutele Rodeesia kodusõja lõpetamiseks ning olukorra stabiliseerimiseks. Partisanide juhtidel tuleb otsustada, kas nad aktsepteerivad inglaste ettepaneku Rodeesias vabade valimiste korraldamiseks või lähevad tagasi võsasse ja jatkavad sealt oma kallaletunge ja terroriaktsioone rahulike elanike vastu. Londonis toimuvates läbirääkimistest viimaste päevade jooksul on võtnud osa ka Sambia president Kaunda, kes saadud informatsiooni põhjal toetab inglaste ettepanekuid.

◉ Endiste Tallinna õpetajate Seminari õpilaste ja õpetajate kokkutulek toimus Stokholmis 21. oktoobril Elsa Esko kodus.

◉ Lääne-New Yorgi Eesti Vabadusvõitlejate Ühingu peakoosolek toimus 29. sept. O. Variku talus, Forestvilles. Arutati eeloleva aasta tegevust ja tahetakse jatkuvalt toetada rahvuslikku tegevust ja üritusi. Koosolekut juhatas O. Järver, protokollis O. Varik. Juhatusse valiti eelolevaks aastaks: esimees Olev Järver, sekretär Oskar Varik ja laekur Aadu Raudsepp. Rev.-komisjoni Felix Raidmäe ja Anttila L. Karjel. Vihmase ilma tõttu jäi traditsiooniline laskevõistlus ära. Koosoleku lõppedes oli naispere poolt korraldatud lõunalaud.

Optimismiga vastu uuele hooajale

Hamiltoni Eesti Segakoor pidas 28. oktoobril oma korralise peakoosoleku. Rohkearvuline ja suve jooksul hästipuhanud lauljaspere arutas oma päevaprobleeme ning kuulas ära koorijuhi O. Kopvillemi ülevaate eelolevast 1979/80. aasta tegevuskavast. Hooaeg tõotab koorile kaunis tegevusrohkeks kujuneda ja sellele vaadatakse optimistlikult vastu. Hamiltoni ja ümbruskonna eestlaste poolehoid, toetus ja elav osavõtt koori kontsertidest garanteerib koorile võimaluse endiselt eesti kui ka rahvusvahelise muusika tõlgendamisel instrumendiks olla

Ettekanded ja aruanded nii kunstilise kui ka majandusliku tegevuse kohta läinud hooajal leidsid koosolejate heakskiidu ja vastuvõtmise.

Järgnenud valimistel kujunes koori juhatus järgnevalt: esinaine pr. V. Landers, abi pr. I. Poltov, sekretär pr. V. Tali, abi hr. H. Bohl ja laekur hr. O. Õunapuu. Koorivanemaks jäi pr. S. Lepson. „Helletajate" esindajaks prl. E. Pertens.

Eerik Haamer - haarava realismi viljeleja

Dr. Rain Rebase loeng kunstnik Eerik Haameri loomingust

Eesti Kunstide Keskuse (EKK) Wiiralti festivali üheks osaks olid dr. Rain Rebase loengud. Kuna varem ettenähtud aega tuli muuta, siis ei saadud seda teha Rootsis oma tööülesandeid täitval kunstiteadlasel, kes pidi tulema Torontosse enne festivali. Et teda igati siinsete kunstihuviliste ringkonnas ära kasutada, korraldati möödunud teisipäeva õhtul üks loeng iseseisvana ja sellele oli ettenähtud Wiiralti festivali avataktina teine loeng homme, reedel 16. nov. Õhtust võttis osa kuni poolsada kunstihuvilist.

Õhtu avas EKK juhatuse liige Mall Puhm, kes tutvustas lühidalt dr. Rain Rebast, kes on töötanud Rootsi kunstimuuseumis ja on praegu ühe rahvaülikooli juhataja.

Kunstiteadlasena ta on tuntuks saanud Michael Sittowi, E. Haameri jt. kunsti analüüsijana.

Oma ettekandes R. Rebas nimetas Eerik Haamerit kargete meeste maalijaks, kes on uue haarava realismi viljeleja, mille juured on kodumaal. Haamer on selliste figuuride maalija, kes on tõesti töökangelased mõne töö juures, kuid ka oma vabadel tundidel.

Wiiralti surmaaastal ilmus Torontos Haameri illustratsioonidega „Kalevipoeg". Need joonistused on tehtud suure armastusega, ilma et ta hindamist oodanuks. See sari sai nagu tunnistuseks Eesti iseseisvusele.

R. Rebas tsiteeris ajalehtedest Haameri kunsti iseloomustavaid kirjutusi.

Ta ütles, et ükskõik milline oleks looduspilt, alati näeme seal iseennast ja puhast maastikuluulet.

Ta ei püüa värvides siduda unelmaid, vaid lihtsalt väljendada nähtut.

Haamer on maalinud merd, kajakaid ja lilli, kodumaal ka härgi ja hobuseid. Ta on suurte inimgruppide maalija, kus on peamiselt randlased, väljaheidetud ja õnnetud, usklikud, pritsimehed jt. inimgrupid. Viimasel ajal maalib ta jõudeinimesi. Ta inimestes on nagu meile pagulaskunst. Mida kaugemale ajas läheme, seda erinevaks need eri-asukohamaadel muutuvad, kuna on mõjutatavad nende maade kunstilisest keskkonnast. See puudutab kunstnikku, samuti ka kunstipublikut. Ka kodumaa kunst on mitmesuguste mõjutuste all. Eesti kunst on välja kasvanud Eesti iseseisvuseaja mõjudest, mis omakorda oli mõjutatud balti kunstist, ehkki seda tunnistada ei tahetud. Praegu on E. Wiiralt ja E. Haamer kodumaal väga hinnatud. Tallinnas korraldati 1970. a. tema Tallinna kunstimuuseumis olevatest töödest näitus. Pagulasaegsed tööd on kõik erakogudes.

EERIK HAAMER

R. Rebas kirjeldas Haameri kunstilist tegevust Rootsi läänerannikul, milline kaljumaastikuline keskkond omab omaette koha rootsi kunstis. Haamer on teinud pikemaid reise Lapimaale, Lofootidele ja Hispaaniasse, mis tema töödes kajastuvad.

Ka neiski on rohkesti inimesi, peamiselt mehi, kel on looduslähedane struktuur, kusjuures ta töödes on mõnikord kalduvust groteskusele ja koomilisele.

Lisaks ettekandele esitati diapositiividel Haameri loomingut. Esimeses osas kodumaal olevat noorema põlve tööd ja teises Rootsis viimase 35. aasta jooksul tehtud töid, kus ta oma kunstiliselt väljenduslaadilt oli inimgruppide kirjeldamisel säilitanud oma algse käekirja.

viimasel ajal rohkem värskust, sidudes neid taustal olevate kaljudega. Haameri kunsti on sotsiaalne. Ta näitab inimesi kes on rannaga kokku kasvanud.

Kõneleja vaatles ka eesti kunsti laiemas mõttes, mis kõik mahub selle rubriigi alla; selles on mineviku tendentse, mis osalt alles läbi uurimata.

Eesti kunst kitsamas mõttes on see, mis meid vahetult ümbritseb,

„Ameerika Hääle" saated - komplitseeritud protsess

Viimastel kuudel on eesti ajakirjanduses kirjutatud kriitiliselt Voice of America (VOA) ehk Ameerika Hääle probleemide ümber. Need kirjutused on olnud nii erinevad, et on muutunud raskeks eemalolijail seisukoha võtmise. „Vaba Eestlane" pöördus otse Ameerika Hääle Public-Relation-osakonna direktori Elizabeth Diane Conklini poole mõne küsimusega, kuna senise publitsiteediga võidakse kahjustada Ameerika Hääle Eesti osakonna head nime, mille tegevus on meie kodumaal väga kõrgesti hinnatud.

Küsimusele, miks on Ameerika Hääle Eesti osakond põhjustanud sellist publitsiteeti, vastas E. D. Conklin, et tema arvates pole see Ameerika Hääle huvides, kui pikemalt avalikult diskuteeritakse individuaalse keelteteeninduse operatsioone ja personali. Kuid, ameerika publikul ja teistel on legaalne õigus küsimusi esitada nende tegevuse üle. Nad on õigustatud saama faktilist vastust. Sel põhjusel tahan vastata „Vaba Eestlase" küsimusile nii spetsiifiliselt kui võimalik.

Küsimusele, kas äsjane koosseisude vähendamine kajastab USA valitsuse poliitikat, või on see põhjustatud asjaolust, et pole kompetentseid inimesi saadaval, vastatakse,

et Estonia Service of VOA (Eesti osakond) on praegu nagu mõned teisedki osakonnad, oma koosseisult mitte komplektsed, mis on tekkinud personali ümberorganiseerimise ja teenistusest lahkumise tõttu.

Kõigi vakantsete kohtade täitmisele Estonian Service juures on asutud ja intervjuud tehakse nii kiirelt kui võimalik. See on USA valitsuse poliitika, et täita kõik võimalikud tühimikud nii kiirelt kui võimalik. VOA poliitika on palgata koosseisu nii kõrge kvalifikatsiooniga teenistujaid kui võimalik. Selline protsess nõuab alati aega.

Meie kolmas küsimus oli, kas praegune viieliikmeline koosseis suudab saated hoida käigus? E. D. Conklin vastab, et praegune koosseis koosneb suurte kogemustega VOA teenistujaist.

Kaks poole-tunnilist saadet päevas, mis saadetakse Eestisse, on meie hinnangu kohaselt edukad ja efektiivsed.

Neljas küsimus oli, kas toimetajal on mõnesugust liikumisruumi programmi sisu üle otsustamiseks? Meile vastatakse, et VOA programmi koostamine on keerukas ja pidev protsess. Programmi materjal ja eriti selle peaallikas — uudised ja uudistele lähedased materjalid — on peaaegu eksklusiivselt varutud VOA uudiste ja kesksete artiklite organisatsiooni poolt. See pakub kõigile programmide koostajaile valiku, väljaarvatud uudised, mille osa igas programmis on tavaliselt 30 kuni 40%. See osa saatest otsustatakse meie News Division poolt ja tuleb kasutamisele esitatud kujul, et maksma panna saatejaama usaldust oma kuulajate hulgas. Ülejäänud programmi koostab iga keelteosakonna teeninduse juhtkond, kaasaarvatud selle saate toimetajad. Lisaks hõlmab hästi töötav teenindus kogu koosseisu, kus programmi üle diskuteeritakse ja saadakse kasu ideedest mida üksikud koosseisu liikmed annavad.

Meie viimane küsimus oli, milline osa VOA programmidest katab etnilist tegevust ja kas see on piiratud ainult USA eestlastele või haarab see eestlasi ülemaailmselt? Diane Conklin vastab, et VOA on USA valitsuse raadio. Selle peamine ülesanne on portreerida Ameerika poliitika ja elu peajooni.

Üks osa sellest on paljude etniliste komponentide panus, kaasaarvatud Ameerika eestlased, mis nad on teinud ja teevad sellele maale.

„Me katame etnilist tegevust ja etnilisi sündmusi Ameerikas kõigi meie keelte osakondade kaudu, kus iial see näib kohane", lõpetab VOA Public Relation-direktor E. D. Conklin oma vastused.

Küllasõit Detroidi Kunstimuuseumi

Möödunud kolmapäeval sõitsid Eesti Kunstide Keskuse president Stella Kerson, Rootsist saabunud kunstiteadlane dr. Rain Rebas ja Scarboro ülikooli kunstiosakonna juhataja ja flaami kunsti eriteadlane dr. R. Siebelhof koos Detroiti, kus neid vastu võttis Detroidi Kunstimuuseumi kuraator Allan Darr.

R. Rebas on eesti vanima kunstniku Michael Sittowi eriteadlane, kelle jäljed on eriti ilmsed flaami kunstis. Detroidi Kunstimuuseumis asub ka Sittowi maal, mida R. Rebas soovis oma silmaga näha.

Müügil puhas, pastöriseerimata
MESI
30 Dewson St. (Ossington-College)
Tel. 534-0563
Palume ette helistada

MÜÜA
Jõekäärul
suur korras krunt.
Helistada õhtuti tel. 698-1160

Uued kasukad tellimistööna
Kasukate parandused, ümbertegemised ja puhastused soodsate hindadega
Aadress: 5463A Yonge St.
Willowdale, Ont.
(The Finnish Place'i peal)
THE FURRIER
OLLI NIEMINEN
Telefonid: 224-2008, 881-0189

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
698-2745
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates
Müüme aknaid ja installeerime
WINDOWS BOUNDS
1916 Queen E, Toronto

Wave famous Pianos
Hea klaver on
eluaegne investeering!
Suur valik tunduva hinnaalandusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika instrumendid.
REMENY
HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West, Toronto
M5V 2B6 ⊕ Tel. 363-1966

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN
261 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331
Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, kõpsised. Lihapirukad.
Soome rukkileib
EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID
Äri lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8.30—2. Esmasp. suletud.

ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA
pakub Teile haruldase võimaluse terveks eluks, kui olete sobiv ja võimeline. Elukutseks on müümine, pole vaja mingeid kogemusi, meie katsed ja hindamine näitavad meile, kas teil on võimeid meie produkti müümiseks. Edukad kandidaadid võivad teenida
$350.- — $620.-
nädalas 2 või 3 komplekti pealt
Palume meile helistada
telefon 922-5011
intervjuu kindlaks määramiseks.

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2205, kell 3—5 p.l.

ALLAN G. OOLO, D.C.
teatab oma kontori avamisest
North Scarboro Professional Centre'is
3420 Finch Ave. E. (Warden'i juures) Scarboro, Ontario M1W 2R6
TELEFON 497-4802

„Vaba Eestlane" — vabade eestlaste ajaleht!

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

MT. MANKIN REAL ESTATE REALTOR
MARK T. MANKIN
REALTOR
2670A Yonge St. (at Lytton Blvd.)
Toronto M4P 2J5
Kinnisvara ostu või müügi korral helistage
Toomas Mankin, tel. 487-4477
kodus 447-2017

KAASMAALASED!
Puhastan keemiliselt (steamcleaning) Teie divaanid ja toolid, vaibad seinast seina ja lahtised Teie oma kodus. — Hel. Erik Lokbik 447-9834

FINN-AUTO
Teen kõiki mehaanilisi parandusi
(mitte keretöid)
3323 Danforth Ave. Tel. 691-9553
RISTO SAARENVIRTA

FINN TASTE BAKERY
7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)
(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)
TELEFON 225-0824
Pagariäri neile, kel on peen maitse
Äri avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
(Esmaspäeviti suletud)

S & G TIRE SERVICE
459 Roncesvalles Ave. Tel. 534-6602, 534-9989
LUMEKUMMID
ESINDAME: Uniroyal, Vredestein, Michelin, Goodrich'i „radialply" autokumme. Kõik suurused. Tarvitatud autokummid.
Autokummide parandamine.
Elektrooniline rataste balansseerimine. Kõigilt uutelt kummidelt hinnaalandus.
Müüme kõiki uusi ja pruugitud rattaid.
HINNAD ERITI ODAVAD JA TÖÖ EEST VASTUTUS
Töötame esmaspäevast reedeni kella 8.30—6.00 ja laupäeviti kella 8.30—1.00.
S. MALMSTRÖM & SON

SPORT

Ukrainlaste protest-olümpia

Balti spordijuhtide nõupidamine Torontos ja 1980. a. sportlikud üritused

4. nov. toimus Torontos Leedu kiriku ruumes iga-aastane P.-Am. Balti spordijuhtide nõupidamine, kus määrati spordialade ajad ja korraldajad, kuulati ära külalisukrainlaste plaanid nende protest-olümpiaadi korraldamisel, arutati mitmeid olulisi küsimusi ja vaheajal pakuti maitsvate suupistetega kohvi .Koosolekut juhatas New Yorgist lätlane Aldzeris, protokollis mrs. Pertons. Kohal oli 5 lätlast, 5 leedulast (neist Jokubaitis Clevelandist), 2 ukraina spordiklubi juhti ja eestlasi esindasid Riki Räss, Helmut Jaaguste, Mai Kreem ja Evi Jaaguste. Teistel ei olnud võimalik kohele ilmuda.

Suusavõistlused, nii maa- kui mäesuusatamised toimuvad 9. ja 10. veebr. 1980 Moonstones (Orillia), Ont. eestlaste korraldusel. Kergejõustikuvõistlused 6. ja 7. septembril eestlaste korraldusel, Torontos või Udoras. Tennis leedulaste ettevõttel 26. ja 27. juulil, vist USA-s. Laskevõistlused 13. ja 14. septembril lätlaste läbiviimisel, Ontarios. Ujumisvõistlused lätlaste korraldusel, kes on palju aastaid oma korra vahele jätnud. 8. ja 9. novembril Torontos (eestlaste abiga). Võrkpallivõistlused ka 8. ja 9. nov. vist Torontos eestlaste korraldusel, samuti korvpall 8. ja 9. nov. (all-star võistlused), kuid leedulaste korraldusel, kas Torontos või New Yorgis. Ning lauatennisevõistlused samuti 8. ja 9. novembril, leedulaste korraldus, Torontos, kui leidub osavõtjaid.

Golfi- ja malevõistlustega on raskusi olnud, ei leidu küllalt osavõtjaid ja korraldajaid.

Kuulati ära ka 1978/79.-nda aasta võistlusaruanded, majandusülevaade, tulevikuplaanid jne.

Väga huvitava ettekande esitasid ukrainlased, kes korraldavad 4., 5. ja 6. juulil 1980 protest-olümpia kümnete tuhandete ukrainlaste osavõtul rongkäiguga, lippudega ja rahvusettekannetega Etobicoke Olympiumis, Ontarios (Toronto). Kuna spordiminister on Kanadas praegu ukrainlane, loodetakse sellele üritusele omistada suurt tähelepanu mitte ainult Kanadas, vaid kuni Moskvani välja.

Ukraina juhtide tunniajaline ettekanne jäi aga praegu baltlaste poolt äraootavale seisukohale, ei suudetud otsustada kuidas või mil viisil baltlasi saaks viia osavõtma nende suur-üritusest, kuna ukrainlased palusid tungivalt eesti, läti ja leedu sportlasi osa võtma nende üritustest koos rongkäigu ja lippudega. Võib siiski loota, et vähemalt üksiksportlased või meeskonnad toetavad nende tugevat ettevõtet olümpia aastal 1980, mil see üritus toimub Moskvas ja meie maad ei ole vabad, et oma lippude all võistelda.

Protest-olümpia alad oleksid kergejõustik, võrkpall, korvpall, jalgpall (soccer) ja võibolla veel mõni ala.

Mäletan selgelt viimast sellist D.P.-de olümpiat Nürnbergis 1948. a. juulis, kui tuhanded kodutud põgenikud võistlesid samal ajal kui Inglismaal toimus olümpia Londonis vabadele maadele.

Loodame, et Balti spordijuhid tõsiselt mõtlevad 4.—6. juuli üritustele ja igati toetavad ukrainlaste nii suurt ettevõtet.

o

Eesti Noorte Aasta veelkordsed ujumisvõistlused toimuvad Torontos, laup., 15. dets. Pape Recreation Centres kell 11.30—1.30 p.l., millest palutakse kõiki eesti noori osa võtma, mis oleks eeltreeninguks ESTO-80-le. Stokholmi sõiduks. Auhinnad E.S.S. Kalevi diplomid ja võistluslindid. Eelregistreerimine väga vajalik, kuna ujula aeg on piiratud. Registreerida tel. 924-6028.

M.S.K.

Toronto Eesti Maleklubi

Toronto Eesti Majas peetakse 22. novembril kell 7 õhtul malemängu õhtu ja kiirmale treeningturniir „ESTO 1980". Kohapeal toimub uute malehuviliste registreerimine ja erru astunud H. Aaviku asemele uue sekretäri valimine. Küllalised on teretulnud.

Aeg

UUDISEID KODUMAALT

Kodumaal on oktoobrikuul olnud soojad ilmad. Kuu keskpaiku puhkesid Hiiumaal Emmaste võitöötuse juures ja Nurste külas õunapuudel õied. Teistkordselt õitseb kohati ka aedmaasikas, kuna mustasõstrapõõsastele on tulnud uued lehepungad.

o

Maailmakuulus lastenäiderd, inglase J.M. Barrie „Peeter Paan" on mängukavas praegu Tallinna Akadeemilises Draamateatris. Lavastajaks on Ago-Endrik Kerge, muusikaliselt täiendanud Tõnu Naissoo, kuna lauludele on eestikeelsed tekstid kirjutanud luuletaja Juhan Viiding. Peeter Paani osas on Kalju Orro.

o

Septembris oli Eestis jälle liiklusKuu, kus peatähelepanu pöörati lastele. Olevat olnud ka tulemusi, mistõttu oli lastega 13 rasket liiklusõnnetust vähem, kui eelmisel aastal samal ajal. Laste liiklusKuul ei juhtunud liiklusõnnetusi ainult lastega, ühtekokku registreeriti septembris 266 rasket liiklusõnnetust, kus surma sai 39 ja vigastada 215 inimest. Kõige ohtlikumaks päevaks olevat olnud reede, kuna sel päeval oli liiklusõnnetuste arv kahekordistunud.

o

7. oktoobril sai 100 aastat vanaks Saaremaal asuv Kiipsaare tuletorn. See asub Saaremaa loodepoolsemal poolsaarel, mis kitsa maakaelaga on ühenduses Tagamõisa poolsaarega. Majakas on 25 m kõrge. Poolsaar ise on praegu botaanilis-zooloogiline kaitseala, kus eriti rohkesti on metssigu.

Kiipsaare tuletorn pole siiski mitte vanemaid Eestis. Kahe aasta pärast piihitseb oma 450 aastapäeva Kõpu tuletorn, 200 aastat on töötanud Sõrve tuletorn ja 170 aastat Vilsandi tuletorn.

o

Möödunud aastal hakkas kodumaal maksma seadus, mille järel kõik amatööridest mootorpaadijuhid on kohustatud iga kolme aasta tagant läbi tegema paadijuhtide miiniumkursused, mille lõpetamisel tuleb sooritada eksam. Ka tuleb kõik ujuvvahendid registreerida ja tehniliseks ülevaatuseks viia, sest veekogule on lubatud minna ainult registreeritud ja tehniliselt korras olevate sõidukitega. Veekogude äärde ei või vedelema jätta numbrimärgita ja tehniliselt korrastamata paate. Viimaste omanikke karistatakse.

Vaatamata kõikidele ettevaatusabinõudele ja korraldustele esineb Eestis pidevalt korrarikkumisi. Paljudelt on võetud juhiload purjuspäi sõitmise eest. Kuid inimesed ei ole ikka veel ettevaatlikud.

Valga rajoonis Kullijärvel püüdis 43-aastane mees spinninguga kala. Kui õng jäi järvepõhja kinni, upitas mees end üle paadiääre, kukkus vette ja uppus.

Peipsil kalastasid kolm meest metallpaadis „Juzhanka". Tugev laine paiskas paadi ümber, kaks meest pääsesid, kuid kolmas uppus. Paadis puudusid ohutusvahendid.

Traagiline õnnetus juhtus Narva veehoidlal, kus purjus seltskond hiilis inspektorist mööda veele sõitma, nendega kaasas 5-aastane poisike. Peatuskohaks valiti väike saar, kus tehti lõket ja joodi. Tagasiteel paiskus sõitjaist ülekoormatud mootorpaat „Kazanka" ümber, poisike jäi pagasiruumi, kust isa-ema ta suure vaevaga suutsid välja tõmmata. Appihüüde peale tulid kohale lähedal kalastavad mehed, kelle abiga suudeti päästa kolm inimest. Kaks, ka poisikese ema, uppusid, kuna paadis polnud päästevahendeid.

o

Luidja on väike keskus Hiiumaa looderannikul. Seal asuvad kauplus, sidejaoskond, metskond ja saeveski. Nüüd jõuti samm edasi ja avati hambaravikabinet. Sellele leiti koht Luidja metskonna kantselei ruumides, kus hakatakse teenima eeskätt metsamehi, aga samuti ka kõiki Hiiumaa looderanniku ja Kõpu poolsaare elanikke. Uues kabinetis, mis on saadud Bulgaariast, hakkas töötama kogenenud hambaarst Norma Lind.

Aidake kaasa, et
„VABA EESTLANE"
leviks kõikidesse eesti kodudesse!

LUGEGE

Rein Moora — Evald Uustalu

SOOMEPOISID

384 lk. (sellest 64 lk. fotosid) — Hind $14.00 pluss 35 c saatekulu

Johan Pitka

RAJUSÕLMED

Koheselt pärast Eesti Vabadussõda kirjutatud mälestusraamat „värskete" elamustega Eesti vabaduse eest võitlemisest aastail 1914—1919. Raamat ilmus 1972. a. admiral J. Pitka 100. sünniaastaks.

237 lk. — Hind $8.80 pluss 50 senti saatekulu

KINKIGE

oma võõrrahvusest sõpradele Eesti võitluse tutvustamiseks ingliskeelne

Evald Uustalu

FOR FREEDOM ONLY

Hind $7.00 pluss 50 c saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 centi

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

MÄRT RAUD

RIIGIEHITAJA KONSTANTIN PÄTS 1874-1956

Raamat on kauni välimusega, arvukad fotod kirjeldavad seda, mis raamatus sõnadega ütlemata on jäänud. Teos on hea tutvumiseks oma rahva ajalooga. Ka siis kui see ennegi on teada, on selles M. Raual mõndagi, mis seni teadmata ja uus, mille analüüsimisel president K. Pätsi isik ja elutöö veelgi suuremana esile tõuseb.

174 lk. $18.00, postiga $1.00 saatekulu

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

Puhast valet sisaldav võrukaelalugu

4.

— Ära proovi! Esiteks tead sa väga hästi, et Nõukogude Liitu ei saa tuua läänest rublasid ja mina olen seadusi kuuletav kodanik. Ja teiseks tead sa veel paremini, kui mina, et rublasid kasutav Nõukogude Liidus olev läänemaailma turist on päris hull. Mis tahes läänevaluuta on vähemalt neli korda kasulikum. See sinu äsjane pakkumine oleks pidanud selletõttu olema vähemalt neljakordne. See ongi teie finantspoliitika saavutus kuuskümmend aastat kestnud sotsialismi ehitamisel, mida mõni lääneturist näib puhta paradiisina võtvat, kuna kõik on nii odav, vahetades oma raha tänavabörsil.

— Rubla on maailma kõvem valuuta. Aga mina maksan 400 — või noh, saad viissada, et jutt oleks selge, ütles kindralmajor ja hakkas rahakotti esile tooma.

— Hoia rahakott taskus. Saa juba aru, et need rublad on minule kasetohust.

Laua ümber tekkis täielik vaikus, mida segas ainult väike liigutus, kui Lindsten kergitas oma konjakiklaasi ja rüüpas selle tühjaks. Ohvitserid järgnesid eeskujule. Kelner tuli baarileti taga kolmandate klaasidega, kuigi neid polnud tellitudki.

— Noh nii, sõbrad, hakkame siin vähehaaval ehitama korraliku joobumuse vundamenti! Võtame veel väikesed!

Uued joogid. Klaasid pandi tagasi lauale. Lindsten pöördus kindralmajori poole:

— Kuid sa oled siiski tore sõber, kuigi oled sõjamees ja pealegi venelane ja tänapäeva suurima imperialismi esindaja. Ma ei taha sind hätta jätta ja sõpru on alati hea leida. Oled minule igavesti tänulik, kui ma müün sulle selle värgi, sest see aitaks sind sinu karjääril ja tagaks sinule matemaatilise sangaritöölise nime ja auastme. Sellepärast vaata, kuna ka auastmed on midagi maksuväärt, siis tuleks sul ikka selle eest ka veidikene maksta. Mina võtaksin maksuks sinu mütsi.

— Minu mütsi! Aga see on ametimüts.

— Mõistsid päris õigesti. Seda sinu vormimütsi ma tahan.

— Mina ei või varustusesemeid müüa. Nõukogude ohvitser ei tohi oma vormiõivastust loovutada.

— Noh, kui ei tohi, siis pole midagi teha. Laseme olla. Räägime muust. Kunas teie lennuk jõuab Moskvasse?

— Aga katsuge ka mind mõista. Mina tõesti ei või loovutada ohvitseri rõivastuse juurde kuuluvat eset. See on eeskirjade vastane.

— Ega mina ei palu. See on täiesti sinu oma asi. Ega minule vana ja kasutatud müts pole iseenesest midagi väärt. Aga mälestuseks toredast sõbrast võiks selle siiski koju viia. Ja tühja sinul on vaja mulle eeskirjadest ning määrustest rääkida. Teil iga kodanik rikub igasuguseid eeskirju, kui aga vähegi sellest kasu saab ja võib seda ilma kinni sattumata teha. Nii et ära moraalitse. Miski pole sul kergem teha kui mütsi loovutamine. Lähed siit restoranist lennukisse, kuub käsivarrel ja Moskvas lähed samuti esiteks lennujaama sisse ja sealt taksosse. Keegi ei imesta, et kus võiks sinu müts olla. Aga nagu räägitud, see on ju sinu oma asi. Mina ei palu ega jutlusta.

Vaikus. Kindralmajori kivistunud nägu oli suunatud põrandale.

— Ölgu. Vahetame. Saate minu mütsi.

— Mis sellest. Kuid siiski tuleb lisada ka natuke vaheraha. Ega mütsil pole mingit väärtust ega rubladelgi sellest rohkem. Kui nüüd müts ja 1000 rubla ... Aga otsusta kohe. Mina ei ole mingi ärimees ega viitsi tingida. Võta või jäta!

Kindralmajori näole levis ärrituse puna. Mees oli plahvatamas. Laua servale nõjatuv parem käsi vabises nähtavalt, kui see lähenes konjakiklaasile, tõstis selle üles ja valas sisu kurku. Käsi laskis pikkamisi klaasi lauale, peatus hetkeks ja jätkas teekonda tagataskusse. Laua serva varjus hakkas kindralmajor lugema rahasedeleid. Polkovnik vaatas samal ajal viltuse peaga lähemat laes rippuvat valgustit.

— Pane need mütsi ja pane müts sinna minu kotti, kamandas Lindsten ja tõukas samas jalaga oma lennukotti laua all vastu ostja sääri. — Ma ei viitsi seda kontrollidagi. Sina oled ohvitser ja aumees. Võta üks arvuti patarei laadimisvahend sealt koti põhjast.

Kott tuli hetke pärast sama teed tagasi nagu oli läinudki. Lindsten ulatas arvuti polkovnikule.

— Anna naabrile, et ta paneks selle oma taskusse, muidu võib kasvõi maha unustada.

— Noh nii mehed, aga selle kauba peale tuleb teha veel liigud. Võtame siis vahepeal vodkat. Konjakist vodkasse tagasiminek on nagu pühapäevasest pidutsemisest tagasiminek argipäeva hallusse. Olegi jälle nagu kodus.

Lindsten napsutas sõrmedega baarileti taga seisvale kelnerile, kes noogutas ja tuli tellimist vastu võtma.

* * *

Poola Iljushin oli lennanud juba veidi aega loode ja Stokholmi suunas. Stjuardessid korjasid lõunasöögikandikuid. Lindsten tõstis lennukoti jalgade juurest, tõmbas vormimütsi välja, surus sellest rahatähed oma taskusse ja surus kellale.

Istme kõrvale ilmunud stjuardess vaatles silmad pärani tsiviilülikonnas istuvat reisijat. Kõik muu oli sobiv, lips koguni moodne, aga mehe peas oli nõukogude armee ohvitseri müts.

— Vodkat, ütles Lindsten. — Müts nõuab rahvusjooki, et ei tunneks olusid võõrana.

Stjuardess oli võimeline vaid noogutama ja eemaldus tellimist täitma, hakates midagi kolleegile sosistama. Hetke pärast kajas võrgu tagant reisijateni kahe noore naise kihistavat naeru.

— Hullud soomlased! Pole teisi nii hulle reisijaid, kui soomlased. Ta on muidugi selle mütsi varastanud. Hull turist!

II

Peksumasina agendid

Nimed olid just viljapeksumasina järelmaksuga ostulepingule alla kirjutatud ja taluperemees oli väljunud niiskeid käsi püksisäärtele hõõrudes Jarl F. Lindsteni tööruumist. Müügiagent Simo Vuotilainen põrnitses talumehe eemalduvat selga läbi klaasruutudega ukse, kus klaasi keskosa varjas itaalia autokummitööstuse kalendri kauninäoline pitspükse uuriv alasti naine.

— Kurivaim, ütles Vuotilainen. — Ei oleks iialgi võinud uskuda, et Mikkola peremees ostaks viljapeksumasina. See ei mahu isegi ta põrguparre laiusel põllulapil end ringi pöörama.

Vuotilainen oli olnud Maatalousmieste teenistuses alles pool aastat. Enne seda, olles töötanud suure ühistegevusäri müügiagendina, oli mehe kuulsus võimeka ja hea kaupmehena saanud tuntuks ka väljaspool oma ettevõtetki. Kui Maatalousmieste juhatus otsustas tugevdada eriti põllumasinate müüki, sai kaubandusülemus Lindsten volituse uue müüja palkamiseks. Kohta vakantseks kuulutamata tegi ta järeluurimisi ja otsustas võtta Vuotilaise, kelle oskusist ja kogemusist ta oli juba varem kuulnud.

— Ma kõnelesin juba eelmises töökohas Mikkola peremehega mitu korda, aga ei saanud talle müüa loorehagi, kuigi vana oli harv kui Kekkose kamm*. Kuidas kurat sina said selle peksumasinat ostma panna! imestas Vuotilainen, kelle terminoloogias oli jõusõnadel tähelepandav osa.

* President Kekkosel on kiilaspea.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 447-2017 või 929-3425

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 660
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

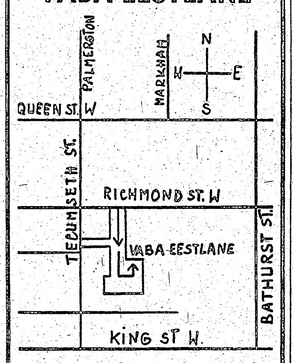

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.
Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675
Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70,
Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

ERIC HARELA, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
331 Sheppard Ave. E. Willowdale
TELEFON 224-0444
Aeg kokkuleppel

Tantsupõrand Montreali eestlaste Kadriõhtul oli tantsijatest tulvil. Foto: M. Sultson

Tujuküllane Kadriõhtu Montrealis

MONTREAL — Montreali Eesti Seltsi traditsiooniline Kadriõhtu peeti laupäeval 3. novembril Montreal Westi avaras St. Philip'si kirikus Memorial Hallis. Peost oli osavõtjaid umbes sadakond, kes olid mahutatud üheteistkümne kaupa saali äärde laudadesse.

Peolisi tervitas M.E.S. esimees Leida Helde, mille järele M.E.S. abiesimees Richard Leitham andis lühikese ülevaate vanadest kadripäeva kommetest Eestis.

Tantsuks mängis eesti noorte hoogne Expression orkester, mis juba 15 aastat on Karl Raudsepp'a juhatusel tegutsenud. Peoliste suhtumises tantsusse võis tähelepanna, et kui moodsamad tantsud leidsid märgatavamalt tagasihoidlikumat harrastamist, siis valsside ja polkade puhul jäi tantsupõrand kitsaks. Peol viibisid ka Leo ja Ilse Pirosokid, kes samal päeval oma 29. aasta pulmapäeva pühitsesid.

Tantsu esimesel vaheajal deklameeris Kalle Viires sündmusekohase vana eesti rahvalaulu kadrisantidest. Peo teisel vaheajal oli nauditavaks elamuseks La Salle Esto-naisvõimlejate esinemine Malle Höövel'i ja Hille Sutt'i juhatusel.

Peo tõmbenumbriks oli siiski „Purlinktonist" kohale tulnud vaimukate vindiliste viiside looja Olaf Kopvillem, kes ette kandis „Memuaarid", „Rohutirtsu", siis tõusiklust naeruvääristava „Sügisball'i" ja naerulaginaid tekitava paroodia sellest, kuidas kohapealne prantsuse keel kõlab eesti keele sarnaselt.

Peo loteriile oli väljapandud kolm väärtuslikku kunstieset, milledest Katrin Kopvillem võitis nägusa nahast maali, Ets Leetmaa — Hilda Härm'i poolt tehtud eestimustrilise sohvapadja ning Herman Hagel suure ehtsa eesti õllekapa, meisterdatud kappameistri Tiidrik Helde poolt.

● Ottawas peetud liberaalide kongressil viibis eestlane Aleksander Terras, kes oma päritolult on küll Rootsi-eestlane, kuid töötab Münchenis Radio of Liberty eestikeelsete saadete toimetajana. Pärast kongressi ta külastas Torontot ja sõitis siit edasi Ameerika Ühendriikidesse.

Suuremat rõhku inimõiguste nõudmisele

Tõnu Parmingu loeng Metsaülikooli loenguõhtul

Möödunud neljapäeva õhtul toimus Tartu College'is Metsaülikooli loenguõhtu, kus Tõnu Parming pidas ettekande „Helsingi kokkulepped, Nõukogude Liidu rahvusküsimus ja meie". Huvi poliitilise sisuga ettekande vastu oli elav ja õhtust võttis osa 70 inimese ümber.

T. Parmingu ettekanne jagunes sisuliselt kolme ossa. Esimeseks ta käsitles Helsingi kokkuleppe probleeme, teiseks rahvusküsimusi Nõukogude Liidus ja kolmandaks meie tegevust eelmiste suhtes pagulastena.

T. Parming ütles Helsingi kokkuleppest rääkides, et N. Liit on seda lepingut murdnud, kuigi venelased olid ise selle kokkuleppe organiseerimise peaalgatajad.

Teine maailmasõda lõppes rahulepinguta ja venelased tahtsid Helsingi kokkuleppega nagu rahulepingut asendada ja oma vallutatud piire kindlustada.

Ettekandja lisas oma väiteile teate, et tal on käsil koos ühe ukrainlasega nende probleemide üle raamatu kirjutamine, mis ilmub tuleval aastal USA kaitseministeeriumi kirjastusel.

Peale Helsingi kokkuleppe sõlmimist on asutatud mitmes riigis Helsingi kokkuleppe täitmist jälgivad grupid. Need on Leedus, Ukrainas. tatarlastel ja armeenlastel, Moskvas isegi venelastel enestel.

T. Parmingu arvamine oli, et USA-s on sel alal olulist tööd teinud BATUN'i grupp, just inimõiguste alal oma märgukirjadega.

Eesti organisatsioonid pole üldiselt inimõiguste küsimust rõhutanud, väljaarvatud Eesti Rahvuskomitee USA-s, kes on saatnud ühe sellekohase märgukirja.

BATUN on aga pidevalt inimõiguste põhimõttele oma tegevuse rajanud.

Ettekande pidaja arvas, et nõudmine inimõiguste järele Venemaal suureneb, inimesed on muutunud julgemaks, saadetakse märgukirju välisriikidele. See liikumine on tekitanud Moskva juhtide hulgas häiritud meeleolu, kuid nad pole siiski julgenud karme vastuabinõusid rakendada. Venelastest on nii Solzhenitsõnil kui ka Sahharovil olnud kontakte eestlastega.

Puudutes meie osa T. Parming ütles, et meie noorem generatsioon, kes on siit kodumaal käinud, ei julge võtta osa mingist protestist inimõiguste eest.

Vanemail eesti võitlusorganisatsioonidel puudub aga oskus, eriti kus vanemad inimesed on eesotsas.

Küsides mida on võimalik teha, ta oli siiski optimistlik, et meie küsimused võiksid anda mingisugust tulemust ja meie tegevus välisriikides võib mõjutada mõnes osas sealset elu teatud aladel.

Eestlaste märgukirjades, mis on saadetud paljudele välisriikidele põhjendatakse alati Eesti okupeerimist rahvusvahelise õiguse alusel. Praegu aga arvestatakse maailmas mitte niivõrd õigust kui just võimu. USA kongressi materjalides on sisse kantud need resolutsioonid, mida Eesti Vabariigi aastapäevade puhul on avaldatud.

Ka kodumaal on näha, et eestlased ei lähe välja inimõiguste nõudmisega; kuid kes üksikuina inimõiguste küsimustega tegelevad, neil näib siiski mingisugune side olevat teiste Balti vastavate inimõiguste eest võitlejatega.

Vaadates eestlaste, üldse baltlaste osa Ameerika ajakirjanduses, olid seal olulisteks punktideks, millele ruumi anti, leedulase Kudirka ärahüppamine ja ühe leedu üliõpilase enese põlema panemine.

Need leidsid tee ajakirjandusse. Kuigi meie leiame, et meile antakse liiga vähe tähelepanu, leiavad USA ajalehtede lugejad, et meist liiga palju kirjutatakse.

Pärast ettekannet järgnes diskussioon, muutudes kohati väga elavaks kus muuseas E. Salurand tõi näiteid kuidas Kanadas on eestlased koos teiste balti rahvastega oma Balti õhtute kaudu suutnud mõju avaldada Kanada valitsusele.

Toimetusele saadetud kirjandus

USURÄNDUR nr. 6 — 1979. Tänavuse aasta jõulunumbris kirjutavad: T. Proos „Kuldne jõulupuu", K. Raid „Ümmardaja alandus", O. Õunpuu „Jumala suurim kingitus inimsoole", A. Roos „Jumala arm - enesestmõistetavus?", J. Taimre „Jeesuse sünd", H.G B. „Taevased viisid", E. Toompuu „Austus koguduses", F.E. Chapmani „Kaotuse kasu", M. Õunpuu „Uganda — hirm ja lootus", lisaks rohkesti lühikirjutusi, vaimulikke luuletusi K. Sinikivi, A. Haava, I. Liiki, L. Holmi ja A. Kõrma loomingust. Lõpuks teateid Vancouveri Eesti Ühendatud koguduse, Toronto Eesti Baptisti koguduse ja Austraalia Eesti Baptisti koguduse tegevusest.

VARRAK — 1979. a. neljas sabaliili. Sisus: „40 aastat tagasi", V. Minneste jr. „Realistliku idealismi vajadusest", „SALT II", „USA president", I. Kristol „The death of the socialist idea", J. Tiht „Need toonased inimesed", „Uus luud pühib Kanadas", H. Riga „Õilsad ja õelad", H.K. „Ketserlikke mõtteid", J. Aaviku „Lõhe eesti kirjakeele ja kõnekeele vahel", K. Meikupi „Eesti keele kursus", palju lühemaid kommentaare, katkeid, nalju, ristsõna, malenurk ja uudis, et veel on üht sabaliili oodata.

Velle veste:

„Vaimude mäelt"

Ega ametlikult sellenimelist mäge pole olemas. Vähemalt mitte Muskokas. Kuid nagu kogemata meenus mulle see nimi norra kirjaniku Gulbranssoni romaanist, kui esimese talve ühel hilisõhtul oma uues elukohas aknast vaadates nägin seda linnakese külje all, jõe ning järve ühinemiskoha kolmnurgast tõusvat kõrget, Lions' Lookout'i nimelist mäge. Oli kui lummutis. Pimedusse mähitud oru ja kiingaste takka tõusis selle lumise metsaga kaetud hari müstiliselt, peaaegu ebamaiselt, tontlikult hall-valkjana, nagu fosforilises tuhmis helenduses, tumeda tähistaeva poole. Ainult kilomeetri, poolteise kaugusel linnulennult. See nimi sobis ning sellest peale on mu igaõhtune viimane pilk tahtmatult „Vaimude mäele" — nagu oodates sealt kutset...

Nii suvel kui talvel on see mäeküngas oma lähema ümbrusega, järveranna ja jõekaldaga, saanud mu armsaimaks loodusnautimise ja mõtisklemise paigaks.

Kui seista selle tipul, lipumasti ja vaatepaviljoni juures. siis on jalge ees, peaaegu vertikaalselt all, Muskoka jõgi oma puudepalistuses mahedate kallastega, poolitades linna kaheks. Põhja suunas algab otse linnaservalt metsadest kaetud panoraam, ilma ühegi nähtava hooneta; nagu mügerlik lõputa vaim... Idas laiub Fairy Lake, metsade raamistuses, lahtede ja saartega. Järve põhjakaldal helendab siin-seal suvilaid. Seal kaugemal idas läigib Penjärve hõbedane peegel ning horisondil algavad Alconquin pargi sinavad metsad ja järved. Lõunasse on vaade ainult osaliselt avatud, üle metsadesina, kuni horisondil tukkuvate pilvedeni. Edasist vaadet varjavad „Vaimude mäe" metsa kõrgemad põlispuud. Läänes on näha küngaste ja orgude vahele peidetud linnakese majade helendust ja looklevat jõge, mis kaugenedes ühtub Vernon Lake idapoolse sopi. nn. „Jahimeeste lahega", mis päikeseloojangutel helgib kui kuld õhtuvärvides taeva all...

*

Mulle on kõige armsamaks ajaks aastas hilissuvi ja varasügis, kui õhus tundub eleegilist nukrust ja loodus kõneleb kõige mööduvusest, alalise vahelduse ja muutuse igavikulisest voolust...

Ning Muskoka on kindlasti kõige ilusam just siis, kui suvitajad ja külastajad on lahkunud.

Kui järverannad on jäänud tühjaks poolalasti inimkehadest ning veed jäetud rahule mootorpaatide mürast, võivad oma vooge jälle veeretada kaldale rahulikus vabaduses. Metsad kohisevad aga kargetes tuultes, iga päevaga, nagu nägemata kunstniku pintslist saades juurde uusi, kirevamaid ja leegitsevamaid värve... Hommikuti näen mõnikord oma aknast, kuis järv aurab, päikese kõrgemale tõustes, kui fantastiline nõiakatel, metsade ja küngaste vahel; nõrk tuuleõhk aga kujundab aurust nagu hõbevalged leegid, mis sinise taeva poole tõustes aurupilvedena pikkamööda haihtuvad...

Ühel sellisel päikesevalgusest, pilvevarjudest ja jahedast tuulest segatud sügispäeval, kui astusin jälle „Vaimude mäe" tippu, mille sile-lagedad kaljud, vaatepaviljoni ning lipumasti ümber on täis „graveeritud" lugematuist nimedest ja aastaarvudest (kes ja millal seal keegi oli), tabas mind erisugune üllatus ja elamus: Päike oli kadunud pilvedesse ning järskune tuulepuhang keerutas mu ees spiraalis kollaseid ja punaseid lehti. Äkitselt märkasin nende seas midagi suuremat ja valendavat, mis raskemana langes kahe kalju vahelisse nõkku. Uudishimust võtsin selle üles. Oli kaart õnnesoovisõnadega ja nimega, mida oli raske lugeda. Kõik oli vihmadest rikutud, koltunud ja poolmudane.

Kuid trükitud läkitus oli siiski loetav oma kunstipärases, kaligraafilises kirjas. Ning see oli pikk ja täis sellist elutarkust, et tahaksin neid mõtteid edasi anda lugejatelegi.

Siin need on:

Kõnni tasa-vaikselt keset lärmi ja ruttamist, ning meenuta, milline rahu võib olla vaikuses... Niipalju kui võimalik, ilma alistumata, ole heas vahekorras kõikide inimestega. Avalda oma tõekspidamisi vaiksel ja selgelt ja kuule ka teisi, isegi igavaid ja ignorantseid. Neilgi on midagi öelda. Väldi valjultkõnelevaid ja agressiivseid isikuid. Kui sa võrdled iseennast teistega, siis, võibolla, sa muutud kibedaks või edevaks, sest alati on olemas suuremaid ja väiksemaid isikuid kui sa ise. Ole huvitatud oma tööst, olgu see nii tagasihoidlik kui tahes... Ole ettevaatlik oma asjade-ajamisel, sest maailm on täis trikke. Kuid ära lase pimestada ennast ahvatlustest, mis selles on. Ole see, kes sa oled. Eriti, ära eales silmakirjatse armastuse või kiindumusega. Ära ole aga küüniline armastuse suhtes, sest arvestades kõige kõleduse ja võluvaesusega, mida leidub nii palju, on see sama igavene kui rohi... Võta leebe rahuga oma mööduvate aastate nõuandeid ja kogemusi, loobudes protestitundeta asjadest, mis kuuluvad nooruse juurde.

Viljeleda vaimu tugevust, et seista kindlalt elu ootamatuis tagasilöökides.

Ära lasku ahastusse ja lootusetusesse oma tumedate ettekujutustega.

Paljud meie hirmud sünnivad väsimusest või üksindusest... Peale mõistliku endadistsipliini, ole hoolikas ja mõõdukas kõigis asjus enda suhtes. Pea meeles — sa oled universumi laps; mitte vähem kui puud ja taevatähed. Sul on õigus olla siin. Ja kas sa seda mõistad või mitte. pole kahtlust, et universum liigub kindla seadusega suurema endaavaldumise poole. Seepärast ole rahu-vahekorras Jumalaga, millisena sa Teda ka võtad... Ning millises segaduses ja virr-varris elu su ümber ka on — hoia oma hinges rahu. Kõigi võltsi, rahklemise, petlikkuse ning purustatud unistuste peale vaatamata, on see siiki ilus maailm. Ole seepärast rõõmsameelne ja elujaatav...

Ärkasin lugemisel tekkinud mõtetest. Ilm oli tumenenud ja raskemad pilved ennustasid võimalikku vihmasagarat. Alustasin ruttu tagasiteed koju poole. Jälle see spiraalselt mäkke-tõusev või allaviiv „looduslik rada", läbi tiheda metsa... Järverannal heitsin veelkord pilgu ringi, et vajutada mällu selle päeva meeleolusid ja muljeid.

Ees kohisesid rahutud lained rannale. Seljataga, tõustes järsu viskega üles, oli „Vaimude mägi" oma kaljurahnudega ning nende vahel ja üle kasvavate kuuskede, kaskede, vahtrate, mändide ja haabadega ning värvilaikudega igirohelise okastiku vahel...

Millal saan taastulema siia, mõtlesin, ei tea? Kuid ühte ma tean, et kõik ei saa mitte enam olema sama. Hetked ei kordu kunagi samadena ja ka me ise pole homme samad, mis oleme täna. Või, nagu Herakleitos, mu lemmikfilosoof antiik-kreeka ajastust ütleb:

„Sa astud, kuid sa ei saa kunagi astuda samasse jõkke..."

VELLE—

● Rootsis ilmub lähemal ajal Lenderi gümnaasiumi endistelt õpilastelt mälestusteos. Praegu on trükkimisel kirjutused end. õpilastelt, kes elavad Austraalias, USA-s, Kanadas, Inglismaal jm. Raamatu hinnaks on praegusel arvestusel 100 rootsi krooni.

● Ameerika Ühendriikides viibis nädalapäevad dr. arhitekt Ervin Pütsep Rootsist, kes on tuntud rahvusvaheliselt moodsate haiglate projektidega. Ta reisi USA-sse põhjustas seekord vajadus kohata siinsete arhitektidega, külastada moodsaid haiglaid jne.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 15. novembril 1979 — Thursday, November 15, 1979

KIREV MAAILM

CORTLAND — Ameerika kohtud kuulutavad veel tänapäeval mõnikord otsuseid, mis pärinevad nagu kuskilt keskajast. Paar nädalat tagasi Cortlandi linnas, New Yorgi osariigis keegi Thomas South oli politseinikke sõimanud roppude sõnadega. Kohtunik Lynn Dorsett kuulutas alternatiivse otsuse: South kas maksab trahvi 50 dollarit või laseb oma suu seebiga puhtaks pesta. Veel käesoleva sajandi algul oli puritaanlikus Ameerikas kombeks, et lastel lasti suu seebiga puhtaks pesta, kui ta juhtus rumala sõna ütlema. Thomas South leidis, et $50 on palju maksta ja otsustas suupesemise kasuks. Nagu pärast selgus, viisid politseinikud Southi küll vannituppa, kuid keeldusid tema suud seebiga pesemast. Sest kui kaebealusel oleks seetõttu tekkinud mingi terviserike, võiks ta politseilt nõuda hiiglasliku kahjutasu.

TOKIO — Üks venelane, kes läks pardijahile kahe vodka pudeliga Busse järvele Sahalini rannikul, leiti püssist õhku tulistamas Japani Kishibetsu sadamas. Markiis Aleksandr Nikolajevitsh leiti Põhja-Jaapani sadamas, aga ta ei tea kuidas ta sinna sattus.

SÖUL — UNO-komando Koreal nendib, et Põhja-Korea on ebaseaduslikult ehitanud uusi tõkkesüsteeme 241 km pikkuses demilitariseeritud tsoonis. Muuseas on olemas vähemalt 120 km pikkune okastraadist tara, millesse saab lülitada 3300 voldilist elektripinget.

BERN — Kõige ausam küla on Bützburg Shveitsis. Küla aednik läks hiljuti nädalaks ajaks puhkusele, jättis aga poe lahti ja palus ostjail võtta, mida nad soovivad, ka lõikelilli aiast ning jätta raha letile. Kui ta tagasi tuli, klappisid kauba ja raha arved täpselt!

HELSINGI — Soome metsades on praegu 130.000 hirve. Käesoleval sügisel neist lastakse maha umbes 50.000. Soome põllumajandusministeeriumi informatsioonikeskusest öeldakse, et jahisaagist koguneb hirveliha umbes seitse miljonit kilo. Suurim osa neist läheb kodustesse külmutustesse ja ainult väike osa kauplustesse. Hirvejaht algas Soomes 15. oktoobril.

NEW YORK — Kolm neegrinoorukit röövisid autos istuvatelt Arizona turistidelt raha Riverdale linnaosa Bronxis. Kui noorukid võtsid 60-a. Herbelt Finnsi rahakotist raha, katsus Finn seda tagasi häarata. Üks neegripoistest laskis seepeale Finni maha. Autos istu peale Finni veel kolm teismelist noorukit.

KOPENHAAGEN — Taanlased on avaldanud üleskutse enesetappu kavatsetavaile, et nad mõtleksid enne raudteetöölistele, jaamapersonalile ja rongijuhtidele, kui nad rongi alla hüppavad. Need surmajuhtumid tegevat närvilisteks rongijuhid ja platvormide koosseisud.

PORTLAND — 8-aastane suurkurjategija arreteeriti Portlandis, Maine osariigis. Teda süüdistatakse sissemurdmistes, röövimistes, vargustes, uimastusmürkidega kauplemises ja üldse kõikides kuritegudes, välja arvatud pangarööv („nina ei ulatanud pangaletini") ja vägistamine. Poiss saadeti kuritegelike laste kasvatusmajja.

LENINGRAD — Nõukogude Liidu Pionerskaja uurimisjaamas Lõunanaba mandri siseosas on jääst puuritud 130 meetri pikkune näide, mis tuuakse Leningradi uurimiseks. Sellest näitest olevat võimalik näha ilmade arengut viimase 2000 aasta jooksul. Sellega koos ka ilmastiku keemilist koosseisu, temperatuuri vahesid ja muud ilmastikku põhjustavaid tegureid, mis on jääs puu aastaringide sarnased.

Olümpia-eelsed puhastusoperatsioonid Moskvas

N. Liidu pealinna tahetakse muuta nõukogude „muster-linnaks"

LOS ANGELES (VE) — Los Angeles Times Moskva korrespondendilt Dan Fisherilt ilmus reedeses 2. novembri Los Angeles Times numbris ülevaade olümpiaeelsest olukorrast Nõukogude Liidus pealkirjaga „Soviet Crackdown Linked to Olympics". Kirjeldus algab ütelusega, et Nõukogude Vene salapolitsei (KGB) arreteeris kolm prominentset dissidenti neljapäeval ning toimetas laialdast korterite läbiotsimist. Lääne diplomaadid arvavad, et sellega algab olümpia-eelne kommunistliku rezhiimi kriitikute puhastamine Moskvast ja teistest suurematest Nõukogude Vene linnadest. Arreteeriti leedulane Tereckas, üks vene ortodoksi preester ja üks kauaaegne inimõiguste aktivist. Dissidendist füüsik Andrei Sahharov mainib, et vähemalt 8 korterit — nendest viis kuuluvad usklikkudele aktivistidele, otsiti läbi neljapäeval vene KGB poolt.

Juba paari viimase nädala jooksul on ringi liikunud jutud, et algavad uued läbiotsimised ja puhastused enne olümpiat.. Moskvasse ja teistesse suurematesse N. Liidu linnadesse oodatakse 1980. aasta olümpia ajal umbes 300.000 väliskülalist. Samuti on ajakirjanduses juttu olnud, et „soovimatud elemendid" tuleks kõrvaldada ja muuta Moskva muster-linnaks. Enne seda toimus puhastamine 1977. aastal kui atakeeriti Helsingi konverentsi inimõiguste rikkumiste jälgimise gruppi.

Sellel perioodil vangistati 20 Helsingi grupi liiget, nende hulgas Anatoli Shtslanski, Jüri Orlov ja Alexander Ginsburg.

Olgugi, et seekord vangistati tuntud dissidente, jäi siiski vabadusesse nende kaaslasi — sama tasemega rezhiimi kriitikuid. Paljud nendest annavad välja põrandaaluseid ajakirju, milledes avaldatud informatsiooni ei leidu ametlikus ajakirjanduses. Neljapäeval arreteeriti Leedu pealinnas Vilniuses 50-aastane Antanas Terleckas, kes on Leedu rahvuslane ning põrandaaluse ajakirja väljaandja. Möödunud kuul otsiti läbi tema korter. Terleckas on välja astunud ka teiste vangistatud dissidentide kasuks. Artikkel ütleb, et Terleckas on suur, tugeva häälega ja hea esinemisega mees, kelle ümber on kogunenud teisi, kes taotlevad Leedu iseseisvust. Kirjelduses nimetatakse ka, et Leedu oli iseseisev kahe maailmasõja vahel ning venelased võtsid Leedu üle just enne Teise maailmasõja algust.

Samuti arreteeriti 47-aastane Tatjana Velikanova, kes on kauaaegne Moskva dissident ja üks esimesi inimõiguste rikkumiste jälgija.

Olgugi, et ta ei kuulu Helsingi gruppi, on ta sellele grupile sümpatiseerija ja paar päeva tagasi võttis osa selle grupi jutuajamisest ajakirjandusega. Kolmandana arreteeriti preester Gleb Jakunin, kes juhib gruppi „Christian Committee for the Defense of the Rights of Believers".

45-aastane vene ortodoksi preester vangistati paar päeva tagasi oma kodus ning hiljem helistati preestri abikaasale, et preestrit hoitakse kinni Moskva Lefeortova vanglas ning soovitati talle tuua sooja riietust. Süüdistusi ei ole veel esitatud, kuna tehniliselt ei ole Nõukogude Venemaal veel keegi arreteeritud kui ta ei ole kolm päeva vanglas istunud. KGB otsis neljapäeval läbi veel viie uskliku kodud.

See teade tuli Sahharovilt maksulise telefoni kaudu lääne ajakirjanikele kuna tema oma isiklik telefon katkestati neljapäeval.

Otsiti läbi ka kristliku komitee liikme Viktor Kapitantshuki kodu ning võeti temalt kirju, dokumente ja kirjutusmasin. Sahharov oli kuulnud kaheksa korteri läbiotsimisesest neljapäeval. Ta mainis, et Tatjana Velikanova arreteerimine on väga tõsine lugu, kuna temal on väga tähtis osa täita inimõiguste rikkumiste jälgimisel. Samuti jälgivat salapolitsei ja avaldavat survet kahele põrandaalusele ajalehele „Poiski", mis kirjeldab Nõukogude Liidu probleeme ja juutide kultuuriajakirjale „Juudid Nõukogude Liidus". On toimunud läbiotsimisi nende ajakirjade toimetajate kodudes, artikleid on konfiskeeritud ning üks mees on arreteeritud.

V.P.

Eesti Kontsertbüroo esimeseks hooaja kontserdiks oli sopran Önne Laikve kontsert, kus saatjaks oli Peter Paul Lüdig. Pildil kunstnikud pärast kontserti. Foto: Vaba Eestlane

Kustas Hark 75

Kustas Hark sündis 16. novembril 1904. aastal Tartumaal taluomaniku pojana. Sai keskhariduse Treffneri gümnaasiumis Tartus. Oli koolipäevil agar seltskonnategelane, organiseerides noorseppade liikumist, kuuludes Tartu Eesti Koolinooruse Liidu juhatusesse jne.

Pärast keskkooli lõpetamist astus E.V. Sõjakooli Tondil, mille lõpetas kadetina. Teenis hiljem 4. Suurtükiväegrupi Staabikomandos. 1933. aastal kutsuti Põllumeeste Kogude poolt ametisse Tartumaa Põllumeeste Esinduse juurde. kus talle usaldati organiseerimise ülesanded. Silmapaistva ja andeka kõnemehena käis juubilar paljudel selgitamiskoosolekuil, pidades üle 200 kõne. Samal ajal harrastas ta ka sulemehe tööd, olles mitme ajalehe kaastööline.

1934. aastal astus Tartus Lõuna-Eesti Lihaekspordi teenistusesse, leides igapäevase töö kõrval aega ka seltskondlikuks tegevuseks, olles Kaitseliidus pataljoni pealiku abi. 1936. aastal siirdus juubilar Tallinna Eesti Lihaekspordi osakonnajuhatajaks, jatkates samal ajal oma tööd riigikaitse organiseerimisel Kaitseliidus. Põllumeeste Kogudes tegutsedes oli juubilaril tihedad sidemed meie tuntud riigimeestega K. Pätsiga, K. Eenpaluga, A. Tupitsaga ja teistega. Kustas Harki energiat jatkus ka omavalitsuse tööle kaasa löömiseks ning 1939. aastal valiti ta Tallinna linnavolikokku.

Kommunistliku vägivaldse riigipöörde järele siirdus K. Hark Pärnu, kus ta töötas vaikselt raamatupidajana. Saksa okupatsiooni ajal tehti talle ülesandeks organiseerida Pärnus sotsiaalkindlustuse kassa, mille juhatajana ta töötas kuni kodumaalt põgenemiseni.

Põgenikupõlves oli K. Hark esialgu Saksamaal, kus ta töötas aktiivselt laagrite komiteedes. Emigreerus 1949. aastal Ühendriikidesse, kus elas esialgu Bostonis ja Baltimores, kuid jäi lõpuks peatuma Buffalossé, kus töötas puusepana. Buffalos jatkas seltskondlikku tegevust ja eesti ühiskonna organiseerimist. On olnud korduvalt Buffalo Eestlaste Koondise esimees, Buffalo Pauluse koguduse asutaja jne. Hea ja hinnatud kõnemehena on ta esinenud paljudel kordadel aktustel ja eeste kokkutulekutel.

Juubilar on olnud pikkade aastate kestel töö- ja teomees, kes alati on nõudnud tõde ja õigust. Sõbrad üle mitme mandri ja endised pagulaslaagri kaaslased soovivad juubilarile terviserohkeid ja õnnerikkaid päevi edaspidiste eluaastate jatkamisel.

A.R.

Eestlasi Rootsi omavalitsuste saadikuiks

Hiljutisel Rootsi omavalitsuste valimistel valiti Stokholmi maavolikogusse (landstingetisse) moderaatide ridades aktiivselt tegev eesti nooremapõlve naispoliitik Leelo Pukk. Tema eriülesandeks on olnud eesti vanade olukorra parandamine pikaravi haiglates. Ta on ka Eesti Parempoolse Ühingu esimees

Stokholmi linnavolikogusse pääsesid kaks noort eesti parteipoliitikut, 24-aastane moderaat Peeter Luksep ja 29-aastane sotsiaaldemokraat Tina Heinsoo. Viimane on Eesti Algkooli vilistlane, lõpetanud Stokholmi ülikooli ja töötanud arengumaade abistamise ja sotsiaaladministratsiooni alal.

Nackas valiti komunaalvolikogu koosseisu Ivo Hannus, kes on olnud kommunaalnõuniku kohal.

Kallaletung Iisraeli saadikule

LISSABON — Lissaboni tänaval atakeerisid terroristid Iisraeli saadikut Ephraim Eldar'it, kes sai haavata. Terroristid kasutasid kallaletungil püstolkuulipildujaid ja käsigranaate ning mõrvasid saadiku ihukaitsja. Peale saadiku said haavata tema autojuht, üks politseinik ja sündmuskohas juhuslikult viibiv naine.

Loeng Eduard Wiiraltist

Reedel, 16. novembril kell 8 õ. toimub Eesti Kunstide Keskuse Wiiralti festivali esimene avaloeng, mille peab dr. Rain Rebas. Loeng toimub M. Puhmi kodus, 28 Riverside Cr. (Bloor ja Jane distriktis).

Noorte maskeraad-tants Eesti Majas

Toronto Eesti Maja Noorteruumi hooaja avamiseks oli korraldatud maskeraad-tants 27. oktoobril. Tantsupõrand oli kogu õhtu täis väsimatuid noori, kes said oma energiat kulutada uue grupi, „Generics" muusika taktis. Kui mõned vanemad inimesed juhtusid hingeldades kolmandale korrusele, raputasid nad pead seda valju muusikat kuuldes ja lahkusid kiirelt Aga noortele oli see meelt mööda! On tore, kui eesti noortel on võimalus oma vahel kokku saada Eesti Majas, selle asemel, et ühes linna Discos.

Sujuvalt kulgenud õhtu korraldajateks oli äsja üles seatud Noorteruumi Komitee: Helle Ehvert, Tiina Kaunismaa, Anita Niitenberg, Martin Toomes ja Martin Vahtra, kes näitasid, et noored on võimelised läbi viima üritust omal käel.

Kostüümid olid huvitavad ja parimateks tunnistati Pia Kiilaspea ja Jaan Vaikla kostüümid.

Aitäh kõigile osavõtjatele, kes aitasid kaasa õhtu heaks korraminekuks sellega, et olid kohal. Loodame, et selliseid õhtuid toimub tulevikus veelgi, nii et noortel oleks võimalik koos käia „oma noorteruumis" ja tunda ennast seal nagu kodus.

AMK

Underi soomendaja külastas poetessi

19. oktoobril külastas poetess Marie Underit Stokholmi lähedases haiglas tema luule soome keelde tõlkija lektor Aino Rönka Oulust. Sel puhul luges Kaarina Pekkonen Marie Underile ette Soomes ilmunud tõlkeid. Lektor Aimo Rönka on eesti keele vastu hakanud huvi tundma juba enne sõda, kuuldes seda raadios. Hiljem on ta eesti keelt õppinud Oulu ülikoolis, kus õpetavad seda Eestist tulnud lektorid. Ülikooli juures käib koos harrastajate ring juba viiendat aastat. Pärast esimese tõlkekogu ilmumist. jätkab ta Underi soomendamist ja on juba tõlkinud osa poetessi pikkadest ja keerukatest ballaadidest. Oma elukutselt on ta inglise keele õpetaja Oulu ülikoolis, kellelt on ilmunud juba viis inglise keele õpikut.

Kunstikonverents Eduard Wiiralti surma 25. aastapäeva puhul

EDUARD WIIRALT FESTIVAL

1. ja 2. detsembril 1979 Hart House, Debates Room, University of Toronto.

9.00 Registratsioon.

10.00 „Konrad Mägi maastikumaalijana" — Olga Berendsen, Rutgers College, State University of New Jersey, USA.

11.15 „Eesti kunstikogud ja kogujad paguluses", Ilma Anyas, kuraator, Eesti Kunstide Keskus.

12.00 Lõuna, Arbor Room.

13.30 „The Michigan Artrain — A Museum on Wheels", John J. Hohmann, Director. Detroit, USA „See for yourself!". Towards your Cultural Autonomy.

Peeter Sepp, National Gallery of Canada, Ottawa. „Arts in Ontario" — Nancy Hushion, Ontario Arts Council 15.15 Opening of the Eduard Wiiralt Graphics Exhibit by James Purdie, Globe and Mail Art Critic.

16.15 „Eduard Wiiralt, Estonian Etcher-Engraver. Tehnique and vision of some of his works" Prof. dr. Aleksis Rannit, Yale University.

17.30 Muusikaruum. Vein ja juust.

„Cantus Firmus" — Muusikaline luulepõimik Aleksis Rannit'i luuletustest pühendatud Eduard Wiiratile. Lydia Vohu, Tiina Kiik, akordion, Elva Mikk harf.

Õhtusöök Kreeka restoranis.

Venelased ässitavad iraanlasi

MOSKVA — Ühendriikide valitsus on avaldanud ametliku protesti N. Liidu valitsusele vene raadiosaadete pärast, mis saadetakse üle piiri Iraani, ässitades üles sealseid ekstremistlikke ringkondi Ühendriikide vastu. Raadiosaadetes kinnitatakse, et Ühendriikide saatkond kujutas endast korruptsiooni ja Iraani vastaste sepitsuste keskust ning et saatkonna okupeerimine üliõpilaste poolt oli arusaadav ja loogiline. Saadetes atakeeriti Ühendriike ka sel põhjusel, et nad andsid vähjahaiguse all kannatavale shahhile sissesõiduluba Ühendriikidesse.

Pole võimalik olla enese suhtes nii kriitiline, et teised sinu suhtes enam kriitilised ei oleks.

A. Valton

Soomepoistele

Soome Relvavendade Klubi Torontos (Suomen Asevelikerho Torontossa) koraldab reedel, 30. novembril kell 7.30 õhtul Agricola kiriku ruumes Soome Talvesõja mälestusakuse. Kavas on, kui ilm lubab, alul pärjapanek kiriku õuel olevale Soome sõdades 1939—1944 surma saanud relvavendade mälestussambale. Selle järel jätkub tähtpäeva tähistamine kirikus, kus on sõjainvaliididelt mälestusi, laulab kirikukoor ja päevakohane kõne pastor Leslie Lurvey'lt.

Soome Asevelikerho Torontos kutsub kõiki eestlasist relvavendi sellest mälestus-koosviibimisest osa võtma.

Spionaazhiafäär Kanadas

OTTAWA — Kanadas on päevakorrale kerkinud uus spionaazhiafäär. Konservatiivide parteisse kuuluv parlamendiliige Tom Cossitt tegi parlamendis teatavaks, et RCMP uurib Quebeci linnas Lavali Ülikoolis töötava abiprofessori George Hembletoni tegevust, keda kahtlustatakse majanduslikus spionaazhis N. Liidu ja teiste riikide kasuks. 57-aastane Hambleton on elanud Quebecis eraku elu ning tal puudusid isegi igasugused kontaktid oma kaastöölistega.

Iisrael arreteeris araabia linnapea

TEL AVIV —Iisraeli valitsus otsustas Iisraeli okupatsiooni alla kuuluvalt Jordani jõe läänekaldalt välja saata Nablumi linnapea Bassam Shaka, kes on avaldanud avalikult oma sümpaatiat Palestiina Vabastamise Organisatsioonile. Shaka arreteeriti ning kohus peab tegema tema kohta väljasaatmise otsuse. Protestiks Shaka arreteerimise vastu on läänekaldal lahkunud ligemale üks kolmandik linnapeadest oma kohtadelt. Nablumi 7000 elanikku kuulutasid linnapea arreteerimise puhul välja üldstreigi.

Nalja

Noormees läheb asutuse juhataja juurde:

„Palun, kas ma võiksin teiega rääkida kolme silma all."

„Kuidas nii — kolme silma all?"

„Jah, vaadake, härra direktor, ma olen nimelt ühe silma juba teie tütrele visanud."